

Årsredovisning 2021

Isof – språk och kultur

Institutet för språk och folkminnen (Isof) är en statlig myndighet som samlar in, bygger upp och sprider kunskap om språk och kultur i vårt flerspråkiga Sverige.

Vi sprider kunskap

Vi ger råd och rekommendationer och svarar på frågor inom våra expertområden. Vi bidrar till ett lustfyllt lärande och ger alla möjlighet att ta del av den kunskap vi samlar in och bygger upp om språk och kultur i Sverige.

Vi bygger upp kunskap

Vi forskar, utreder och yttrar oss inom våra expertområden. Vi bygger upp ny kunskap och lyfter angelägna samhällsfrågor utifrån vår expertis och de språkpolitiska och kulturpolitiska målen. Vi arbetar för allas rätt till språk och kultur.

Vi samlar in kunskap

Vi följer utvecklingen kring språk och kultur i samhället och samlar in berättelser och kunskap om vår tid. Vi vårdar språken, namnen och det immateriella kulturarvet. Våra fysiska och digitala arkiv är en levande minnesbank som är till för alla.

Innehållsförteckning

Generaldirektörens förord	3
Årsredovisningens disposition	4
DEL 1 – RESULTATREDOVISNING	
1. Expertmyndighet	5
1.1 Uppdrag och styrning	5
1.2 Svenska språket	7
1.3 De nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk	8
1.4 Namnvårdsarbetet	9
1.5 Kulturarvsarbetet inom dialekter, folkminnen och namn	10
1.6 Tryggande av det immateriella kulturarvet (Unesco)	12
1.7 Språkteknologisk utveckling och digital humaniora	13
2. Verksamhetsmål	14
2.1 Mål 1: Bygga upp kunskap om, och främja förståelsen för, det flerspråkiga samhället	14
2.2 Mål 2: Bidra till ökad kunskap om språk och kulturarv med fokus på migration och urbanisering	16
2.3 Mål 3: Isoska utvecklas i rollen som expertorgan i frågor som rör nationella minoriteters språk och kultur	17
2.4 Mål 4: Stärka barn- och ungdomsperspektivet i verksamheten	18
2.5 Mål 5: Digitalt i första hand	19
2.6 Mål 6: Isos är en hållbar arbetsplats	21
3. Särskilda uppdrag och återrapportering	23
3.1 Lokalkostnader	23
3.2 Avgiftsbelagd verksamhet	23
3.3 Sponsringsintäkter	24
3.4 Bidragsintäkter	24
3.5 Åtgärder för nationella minoriteter – redovisning av ärenden, anslag 7:1, inklusive extra medel	24
3.6 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet, anslag 1:4	26
3.7 Kultur i hela landet	26
3.8 Agenda 2030 och Isofs miljöarbete	28
3.9 Införande av process för nomineringar till Unescos internationella listor	30
3.10 Sverige i Unescos kommitté för det immateriella kulturarvet	31
3.11 Rapport till Unesco om vidtagna åtgärder	31
3.12 Romsk inkludering	32
3.13 Uppdraget kring ett fördjupat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken	33
3.14 Flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning	33
3.15 Demokratin 100 år	34
3.16 Uppdraget att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik	35
3.17 Uppdraget att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik	35
3.18 Andel distansarbetande	35
3.19 Förhållanden av väsentlig betydelse	35
DEL 2 – FINANSIELL REDOVISNING	
Resultaträkning	37
Balansräkning	38
Anslagsredovisning	40
Sammanställning över väsentliga uppgifter	41
Tilläggsupplysningar	42
Redovisningsprinciper	42
Värderingsprinciper	42
Ersättningar och andra förmåner	42
Anställdas sjukfrånvaro	43
Noter	44
Underskrift	52

Generaldirektörens förord

Mycket har varit annorlunda och ovant de senaste två åren. Vi har på kort tid behövt hitta nya sätt att arbeta, umgås och anpassa oss till att planer snabbt kan behöva ändras som en följd av hur ett oberäkneligt virus sprids.

Det som inte har ändrats är det stora intresse som finns för att veta mer om språk, dialekter, namn, vardagsliv och traditioner i dag och genom historien. För att möta detta intresse och föra vidare kulturarvet till kommande generationer, behöver Institutet för språk och folkminnen (Isof) vara en myndighet som ligger långt fram inom sina olika ansvarsområden. Det handlar om att behålla en hög akademisk kompetens inom Isof och hitta nya sätt att nå ut till myndighetens målgrupper. Vårt uppdrag förutsätter ett nära samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter och organisationer i Sverige och övriga världen. Vår strategi är att vara digitala, aktuella och folkbildande.

År 2021 har varit händelserikt för Isof. Vår avdelning i Göteborg flyttade under våren in i nya ändamålsenliga lokaler som delas med Riksarkivet. En helt ny, modern och tillgänglig webbplats lanserades under sommaren och en stor del av Isofs rika folkminnesmaterial finns nu att tillgå via arkivtjänsten *Folke*, som färdigställdes i slutet av året. Isof har fått ett utvidgat uppdrag i och med att Sverige 2020–2024 är invalt i Unescos kommitté för trygghet av världens immateriella kulturarv. Myndigheten har granskat och till regeringen föreslagit immateriella kulturarv som Sverige kan föra upp på Unescos internationella listor.

Ett fortsatt stort fokus ligger på nationella minoriteter och Isof presenterade i september ett fördjupat handlingsprogram för att bevara och revitalisera de nationella minoritetsspråken. I slutet av året fick Isof i uppdrag att inrätta språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romska. Det är en uppgift som kommer att sätta stor prägel på myndighetens arbete de kommande åren.

Vi har arbetat för att effektivisera administrationen, fördjupa myndighetens miljöarbete och satt igång ett arbete för att göra vår rådgivningsverksamhet bättre anpassad till mottagarnas behov och myndighetens resurser. Alla dessa viktiga utvecklingsinsatser har inte skett istället för – utan i tillägg till – allt det löpande arbete som Isof bedrivit under året. Arbetsbelastningen har stundtals varit hög och arbetet för att upprätthålla en god arbetsmiljö har varit, och är, prioriterat.

Det är med stolthet vi på Isof här redovisar resultatet av vårt arbete 2021.

Martin Sundin
Generaldirektör

Årsredovisningens disposition

Isof redovisar sin verksamhet enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Årsredovisning är indelad i två delar: *Resultatredovisning* och *Finansiell redovisning*.

Resultatdelen består av tre kapitel. I kapitel 1 *Expertmyndighet* redovisas Isofs organisation, styrning, övergripande verksamhet och grunduppdrag. Avsnitten innehåller analys och bedömning av resultatet.

I kapitel 2 *Verksamhetsmål* redovisas i vilken utsträckning Isof uppnått myndighetens sex uppsatta verksamhetsmål, med hjälp av resultatindikatorer för varje mål samt efterföljande analys och bedömning.

I kapitel 3 *Särskilda uppdrag och återrapportering* redovisas och återrapporteras uppgifter enligt kraven i Isofs regleringsbrev, särskilda regeringsuppdrag som pågått under 2021 samt förhållanden av väsentlig betydelse.

Den finansiella delen innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, sammanställning av väsentliga uppgifter, tilläggsupplysningar och noter.

Del 1

Resultatredovisning

I del 1 redovisas prestationer, frågor och ärenden. Uppnådda resultat analyseras och bedöms.

1. EXPERTMYNDIGHET

Här redovisas Isofs organisation, styrning, övergripande verksamhet och grunduppdrag.

1.1 Uppdrag och styrning

Isof är både en språkmyndighet och en kulturarvsmyndighet vars verksamhet ska leda till att de nationella målen för språkpolitiken och kulturpolitiken uppfylls. Isof sorterar under Kulturdepartementet och uppdraget enligt instruktionen är att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskap om språk och kultur i Sverige. Isof ska även bedriva forskning och verka för ökad kunskap i samverkan med andra. Isof har expertis inom:

- det svenska språket, dialekter, ortnamn och personnamn i Sverige
- de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska samt svenskt teckenspråk
- folklig kultur, vardagsliv och traditioner i Sverige.

Isof har kontor på tre orter – Göteborg, Stockholm och Uppsala (huvudkontor). Myndighetens 92 medarbetare är fördelade på fem avdelningar: Avdelningen för arkiv och forskning i Göteborg, Avdelningen för arkiv och forskning i Uppsala, Avdelningen för digital utveckling och kommunikation, Avdelningen för planering och samordning och Språkrådet. Isof har även arkiv- och bibliotekssamlingar i Lund och Umeå, vilkas innehåll tillhandahålls digitalt och genom samverkan med arkivinstitutioner på respektive ort.

Isofs interna styrstruktur grundar sig i en verksamhetsstrategi bestående av en vision, ett långsiktigt strategiskt mål och tre strategier för att nå målet (figur 1). Med detta som utgångspunkt fastställs verksamhetsmål på treårsbasis. Perioden 2020–2022 arbetar Isof med sex olika verksamhetsmål. Utifrån dessa verksamhetsmål beslutas sedan vilka insatser och aktiviteter som årligen ska genomföras.

Figur 1. Isofs styrstruktur.

*Vår Vision

Vår vision innebär ett mångfacetterat samhälle, där olika perspektiv är levande hos var och en

Vi bidrar till det genom att ge var och en förutsättningar att förstå egna och andras språk och kultur. Vi sprider kunskap samt belyser komplexa samband och vardagsföreteelser ur olika perspektiv. Därigenom möjliggör vi kritisk reflektion men också ett lustfyllt lärande.

Vår vision innebär ett inkluderande samhälle, där människor känner gemenskap kring det som förenar och acceptans för olikheter

Vi bidrar till det genom att forska om och levandegöra Sveriges språk och kulturarv. Vi samlar in och sprider berättelser som speglar mångfalden

i Sverige och bygger på så sätt en gemensam minnesbank. Vi förmedlar kunskap och verktyg som underlättar kommunikationen mellan människor.

Vår vision innebär ett demokratiskt samhälle, där alla har förutsättningar att vara delaktiga

Vi bidrar till det genom att bygga upp och sprida kunskap om namnskick och språkbruk, ge offentliga organisationer stöd och lyfta angelägna frågor inom språkpolitik och kulturarv. Därigenom underlättar vi för människor att ta del av samhällsinformation och att göra sin röst hörd. Vi ger alla möjlighet att ta del av och forma det immateriella kulturarvet.

**Strategier

För att lyckas utföra vårt uppdrag och nå vårt övergripande mål på bästa sätt ska vi genomgående sträva efter att vara och upplevas:

Aktuella. Vi ger ett brett perspektiv på aktuella frågor. Vårt arbete vilar på vetenskaplig grund och våra forskare och experter är aktiva i samhällsdebatten och kan med utgångspunkt i våra expertområden spegla ett samhälle i förändring.

Digitala. Vi ligger långt fram och vågar prova nya lösningar för att bevara och sprida kunskap om språk och kultur med hjälp av den senaste tekniken.

Folkbildande. Vi är en brygga mellan akademi och allmänhet. Vi förklarar komplexa sammanhang, väcker lust att lära mer och skapar förståelse för vetenskapliga perspektiv.

1.2 Svenska språket

Inom svenskan arbetar Isof med klarspråk, offentlig terminologi, uppföljning av språkpolitiken och språkvård. Isofs kunskap inom dessa områden har varit mycket efterfrågad. Den löpande rådgivningen och kunskapsspridningen har skett via e-post, telefon, webb, Facebook och Twitter. Kunskaps-spridning har även skett genom svar i intervjuer och stående inslag i radio, tv, tidskrifter, tidningar och andra medier. Isof har samverkat med många olika parter för att diskutera praktiska språkfrågor, till exempel med Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Skolverket, Regeringskansliet, Svenska institutet, Stockholms stads namnberedning, Svenska Akademien, svenska och utländska lärosäten samt med systerorganisationer främst i Norden.

I all rådgivning strävar Isof mot en ökad grad av ”en till alla-hjälp” och ökningen av antalet sökningar i Isofs digitala språktjänst Frågelådan är ett tecken på att den satsningen gett resultat. Frågelådan har under året utvecklats både tekniskt och innehållsmässigt med bland annat poster om nya ord som ännu inte finns i gängse ordböcker (t.ex. ”covidbevis”). Dagligen har över 370 sökningar gjorts i Frågelådan under 2021. I tabell 1 finns statistik för Frågelådan.

Språkvårdare i svenska har under året bidragit med synpunkter till Skolverkets arbete med att revidera ämnesplaner för svenska och svenska som andraspråk. Isof har även bidragit i ett flertal utredningar som rör svenskan i samhället. En utredning har handlat om tillgången till läromedel i skolan (SOU 2021:70). I KLIVA-utredningen (SOU 2020:66) lades förslag fram på förbättringar inom svenska för invandrare (sfi) och i utredningen *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap* (SOU 2021:2) medverkade en av Isofs språkforskare som sakkunnig.

Isofs forskare i svenska har deltagit i det vetenskapliga samtalet genom seminarier på lärosäten och genom att internationellt granska andra forskares texter för vetenskapliga publikationer. Forskningsresultat har också spridits mer populärt i bloggform och i poddar, ofta tillsammans med externa experter.

Forskningsprogrammet *Interaktion och variation i pluricentriska språk* rapporterades 2021. Huvudsyftet med programmet, som genomfördes i samarbete

TABELL 1. STATISTIK FÖR FRÅGELÅDAN

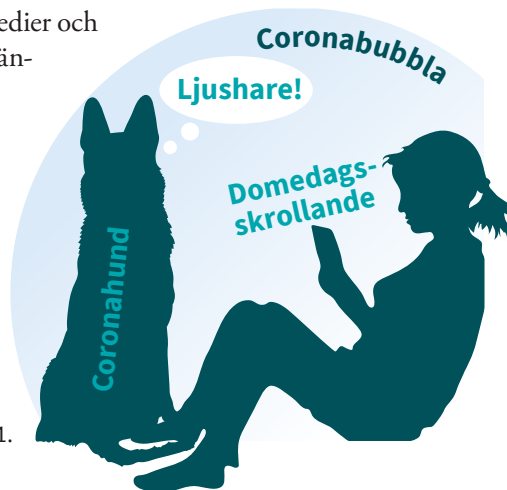
	2021	2020
Antal sökningar	139 004	131 254
Sökträffar i antal	92 328	92 378
Sökträffar i procent	66 %	70 %
Unika besökare	26 280	22 995

med forskare i Sverige och Finland, var att undersöka likheter och skillnader i finlandssvenska och sverigesvenska samtal. Under året har även ett forskningsprojekt om andraspråksinlärning i samarbete med externa forskare avslutats och rapporterats.

Isofs terminologiuppdrag har 2021 primärt varit inriktat på utvecklingen av en modern teknisk lösning för Rikstermbanken samt en inventering av alla befintliga termlistor. Under året inrättades även en ny samverkansgrupp: Hållbarhetstermgruppen, där terminologer och språkvårdare i svenska samarbetar med forskare och andra som arbetar med klimat- och hållbarhetsfrågor (läs mer i avsnitt 3.8 Agenda 2030).

Inom klarspråksarbetet har experter svarat på frågor främst från kommunikatörer, språkvårdare och handläggare i offentlig förvaltning. Ett mentorsprogram har startats för att para ihop erfarna klarspråksansvariga med dem som inte kommit så långt i sitt klarspråksarbete. Den digitala bulletinen *Klarspråk* har utkommit med fyra nummer.

I samarbete med *Språktidningen* publicerade Isof i slutet av december den så kallade nyordslistan, en lista över nya ord som tillkommit i svenska språket under året. Liksom tidigare år väckte listan stort intresse i både medier och hos allmänheten.

Figur 2.
Exempel på
nyord 2021.

Analys och bedömning

Som huvudspråk i Sverige har svenskan en stark ställning. Den är väl beforskad och finns beskriven i såväl lexikon och grammatikböcker som i språkvårdande skrifter och skrivregelsamlingar. Många i Sverige har tillgång till resurser för att använda svenska, i enlighet med språklagen. Men Isof har i samverkan med andra myndigheter och externa experter även belyst och identifierat områden där svenskan är sårbar. För att bibehålla svenskans ställning inom samtliga samhällsområden och även framöver kunna säkerställa tillgång till språkliga resurser krävs att det allmänna tar ett gemensamt ansvar för språket.

Isof kan identifiera några områden som språkpolitiken särskilt bör beakta i relation till svenskans ställning. Flera politiska beslut under det gångna året har inneburit att ansvaret för språket förskjutits från det allmänna till individen, till exempel i utredningen om språkrav för medborgarskap, och i kommuner där språktester tas fram för arbetsökande. Att göra en kartläggning av språkvården och den språkliga infrastrukturen samt av de aktörer som verkar på denna arena är angeläget. Att säkra en god tillgång till språkrådgivning, ordlistor, läromedel och beskrivningar av svenska för olika syften och i olika situationer är ett viktigt sätt för det allmänna att främja demokrati och välfärd för alla i Sverige.

Svensk terminologi, i synnerhet samhällsterminologi, och terminologi på andra språk som finns i Sverige hänger tätt samman. Det är därför viktigt att stärka den flerspråkiga terminologin och få samordningsvinster genom att samordna Rikstermbanken med övriga digitala språkliga resurser, till exempel Lexin och de tolkordlistor som arbetas fram på Isof.

1.3 De nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk

Under året har rådgivning och kunskapsspridning för de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk skett löpande via telefon, e-post, webb, sociala medier. Språkvårdare och samordnaren för

de nationella minoritetsspråken har återkommande medverkat i olika medier, radio och tv, till exempel i UR:s utbildningsprogram.

Språkvården i svenskt teckenspråk har fortsatt att utveckla den samhällsordlista som finns på Isofs webbplats. Under året har Isof publicerat två rapporter med resultat från undersökningar med fokus på teckenspråkigas tillgång till språk. En inventerade hur många förskolor som erbjuder en språkmiljö där döva, hörselskadade och hörande barn kan lära sig, utveckla och använda svenskt teckenspråk. Den andra undersökte tillgången till teckenspråkig information på myndigheters webbplatser (tillsammans med finskan, se nedan). Därutöver har en uppföljande undersökning om svenskt teckenspråk på svenska kommuners webbplatser genomförts. En forskningsöversikt om barns tillgång till teckenspråk i Norden har arbetats fram genom det Nordiska Teckenspråk-sätverket, där Isof varit en aktiv deltagare. Även samarbetet med Stockholms universitet har fortsatt, där Isof bidragit med tecken till universitetets databas för etymologiska beskrivningar.

Inom finskan har ett digitalt språkvårdsseminarium hållits, liksom möten med referensgrupp och terminologigrupp i finska. Tidskriften *Kieliviesti* har utkommit med fyra nummer som skickas ut till prenumeranter. En undersökning har genomförts där språkvårdarna i finska och i svenskt teckenspråk tillsammans har studerat informationen på dessa språk på fem större myndigheters webbplatser. Undersökningen visar bland annat att översättning- ar till finska och svenskt teckenspråk har stor betydelse för målgruppens förståelse av informationen.

I samarbete med Skolverket har en andra konferens för modersmåls lärare hållits. Denna gång utökades målgruppen till att förutom modersmåls lärare i romska även inkludera jiddisch och meänkieli, vilket tillförde nya kunskaper och synsätt, som på många sätt var berikande för alla deltagare.

Genom en extra tilldelning av medel för språkvård i de nationella minoritetsspråken möjliggjordes en tillfällig utökning av språkvårdstjänsten i jiddisch från 50 procent till 75 procent. Utvecklingsarbetet för att skapa en digital sökbar ordbok av den nya jiddischordboken har fortsatt, och under hösten påbörjades arbetet med att sammanställa en lätt-

förståelig jiddischgrammatik med förklaringar på svenska.

Årets seminarium i meänkieli hölls digitalt och behandlade behov och praktiskt genomförande av språkvård. Efter modersmålsläraryrkonferensen 2021 startade Isof ett forum för modersmåls lärare i meänkieli, de har träffats regelbundet för att utbyta kunskap och erfarenheter. Som en följd av pandemin har språkvårdsgruppen i meänkieli däremot inte kunnat genomföra sitt arbete i den omfattning som var planerad. Syftet med gruppen är att möjliggöra en gemensam ortografi i meänkieli.

Inom den romska språkvården har arbetet med skrivregler för romska fortsatt. Det är ett långsiktigt projekt som inkluderar experter från flera europeiska länder. En arbetsgrupp har tillsatts för att ta fram ett pedagogiskt material på kaledialekten utifrån de inspelningar av kale som gjordes 2017.

Isof delade ut 2021 års minoritetsspråkpris till Tornedalsteatern för deras arbete med att sprida meänkieli och tornedalsk kultur till en bredare publik.

Analys och bedömning

Isof bedömer att årets insatser för de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk i hög grad har bidragit till att sprida kunskap och förståelse om språken. En mängd undersökningar och annat kunskapspridande arbete har kunnat genomföras trots den pågående pandemin.

Behovet av att säkerställa tillgången till en språklig infrastruktur i form av grammatikor, ordböcker och skrivregler är stort. Det är därför viktigt att Isof fortsätter och utökar arbetet med att utveckla och tillhandahålla de språkliga resurser som behövs för att varje språk ska överleva och utvecklas. Såväl

språkvårdande som språkrevitaliserande insatser behövs för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur och för att möjliggöra bevarande, revitalisering och utveckling av de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk.

1.4 Namnvårdsarbetet

Dokumentation och forskning kring ortnamn och personnamn är en viktig del av Isofs uppdrag och verksamhet. Namnvårdsarbetet är nära kopplat till forskningsverksamheten och det löpande dokumentationsarbete som sedan länge bedrivs vid Isof. Myndighetens experter har besvarat remisser, avgett yttranden samt svarat på allmänna frågor rörande svenska, samiska och meänkieliska ortnamn. Frågorna har främst kommit från andra myndigheter, till exempel Lantmäteriet, samt från kommuner och Svenska Kyrkan. Inom personnamnsvården har Isofs medarbetare bistått Skatteverket med expertutlåtanden i allmänna frågor samt enskilda ärenden som rör namnlagen.

Antalet yttranden som rör namnvård har minskat under pandemin, främst vad gäller personnamn men delvis även för ortnamn (tabell 2). Däremot har det skett en ökning av frågor generellt till myndigheten (se tabell 17), varav vissa kräver namnvårdskompetens. Karaktären på namnvårdsfrågorna har också blivit mer komplex och även handlat mer om

Figur 3. Knapp med det sydsamiska namnet för Örnsköldsvik.

TABELL 2. NAMNVÅRDSFRÅGOR*

	2021	2020	2019	2018
Yttranden och remissvar kring personnamns-lagen till Skatteverket och domstolar	112	226	228	228
Yttranden och remissvar kring ortnamn till Lantmäteriet, kommuner och Svenska kyrkan	86	128	86	62

Källa: Isofs diarium

* Statistiken visar antal diarieförda poster, där varje post kan innehålla en eller flera enskilda namnfrågor.

principfrågor, vilket är mer tidskrävande eftersom detta arbete fordrar hög sakkunskap och omfattande utredningsprocesser. Även personnamnsfrågorna har i viss mån ändrat karaktär och handlar mer om principer och påverkan på namnskicket. För att säkerställa en rättvis och rättssäker process för personnamnsvården har Isof inrättat ett eget internt personnamnsråd, med viss extern medverkan från universitet och högskolor.

Traditionellt sett har namnvården främst arbetat med namn förknippade med svenskans och de nationella minoritetsspråkens namnkulturer. Under 2021 har förfrågningar om namn från många fler namnkulturer ökat. Denna utveckling medför att Isofs kompetens behöver förstärkas och breddas. Isof strävar därför efter att bygga upp ett brett nätverk inom språkforskarvärlden för att kunna ge så korrekta och rättssäkra svar som möjligt även för dessa språk.

Analys och bedömning

Isof har byggt upp en bred expertis, vilket garanterar en långsiktig och hållbar hantering av ortnamns- och personnamnsfrågor. När det gäller hanteringen av personnamnsfrågor konstaterar Isof att domstolarna efterfrågar myndighetens expertis och att de i sina domslut resonerar kring Isofs yttranden och ofta refererar till dem. Isof kan även konstatera att behovet av individuell rådgivning till kommuner och andra myndigheter som arbetar med namngivning har ökat. Arbetet med såväl ortnamns- som personnamnsfrågorna ställer höga krav på kompetens och erfarenhet.

Omfattningen av namnvården kan Isof endast i begränsad omfattning styra över. Isof ska stå till förfogande för samhällets behov och måste anpassa verksamheten efter de önskemål om rådgivning och remissvar som inkommer från andra myndigheter, kommuner och organisationer. Detta gör att arbetsmängden inom namnvården är svår att förutsäga, vilket kan leda till att andra verksamheter inte kan bedrivas i den omfattning som vore önskvärt.

Isof konstaterar att det finns ett stort behov av fördjupad kunskap hos de namnbeslutande instanserna, och den bidrar Isof med. För att kunna arbeta

med analyser, utredningar, fördjupningar och utveckling av namnvården behöver tid även finnas för forskning inom området. Namnvården tillämpar forskningsresultaten i rådgivningen. Isof har noterat att myndigheter och privatpersoner har behov av handledningar i namnfrågor, både för ortnamn och personnamn.

1.5 Kulturarvsarbetet inom dialekter, folkminnen och namn

Isofs sakkunskap inom dialekter, folkminnen, ortnamn och personnamn har varit efterfrågad av forskare, medier, myndigheter, organisationer och allmänhet. Som ledande experter inom sina områden har flera av Isofs forskare deltagit aktivt i den vetenskapliga debatten, granskat vetenskapliga arbeten samt undervisat och handlett studenter vid universitet och högskolor inom och utanför Sverige. Isofs forskare har även medverkat i såväl nationella som internationella seminarier och konferenser samt aktivt deltagit som experter i flera nationella och internationella nätverk, projekt och samarbeten. Exempel på detta är FN:s expertgrupp för ortnamn, Nordiska samarbetskommittén för namnforskning, det europeiska dialektnätverket Atlas Linguarum Europae, International Society for Ethnology and Folklore samt Riksföreningen Sverigekontakt.

Under året har Isof särskilt arbetat med att stärka flera samarbeten inom kulturarvssektorn, bland annat genom en workshop för en samisk referensgrupp som hölls i Örnsköldsvik i samarbete med flera lokala aktörer. Samarbetet har lett till att ljudinspelningar med vägledande information har publicerats på Isofs webbplats. Ett annat exempel är det internationella symposiet *Music and minorities* i Uppsala den 25–29 oktober, i samverkan med Kungl. Gustav

Figur 4. Knapp med ordet för "personjojk" på umesamiska.

Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Musikverket och Uppsala universitet. Konferensen direktsändes även via webben och därmed kunde forskare över hela världen delta. Genom ett samarbetsprojekt med universitetet i Siegen har en insamling av maskinnamn genomförts, som inneburit att Isofs samlingar utökats med ett modernt material.

Under året har Isof presenterat kulturarvsarbetet och forskningsresultat i såväl populärvetenskapliga sammanhang som i vetenskapliga artiklar, tidskrifter och böcker. Ett exempel är antologin *Nötkreatur i Sverige – kulturhistoriska och samtida perspektiv* som bygger på ett tvärvetenskapligt symposium där Isofs forskare har samarbetat med forskare i bland annat agrarhistoria, arkeologi och veterinärmedicin. Inom Isofs långsiktiga arbete med språk och kultur har två projekt fullbordats 2021. Det ena är *Ordbok över folkmålen i övre Dalarna*, vars 46:e del avslutade det arbete som bedrivits i 60 år. Det andra är *Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län*, ett arbete som pågått i mer än 100 år och vars första band publicerades 1923. Inom namnforskningen har universitetsläromedlet *Namn och namnforskning* reviderats och utökats med hjälp av Isofs experter inom ortnamn och personnamn.

Under pandemiåret 2021 har Isof främst spridit kunskap och material genom digital förmedling och digitala verktyg. På Isofs webbplats har flera nya kunskapsbanker inom dialekter, folkminnen och namn publicerats, liksom blogginlägg och en webbutställning om rösträttskampen och folklivsforskaren Märta Tamm-Götlind, som var en flitig insamlare och vars efterlämnade samlingar delvis finns bevarade i Isofs arkiv. Isof har även intensifierat arbetet med att digitalt tillgängliggöra och kontextualisera samlingarna, till exempel genom de nya digitala arkivtjänsterna *Folke* och *I rörelse* (läs mer i avsnitt 1.7). Löpande rådgivning och kunskapsspridning har även skett via sociala medier samt genom intervjuer och stående inslag i radio, tv, tidningar och andra medier.

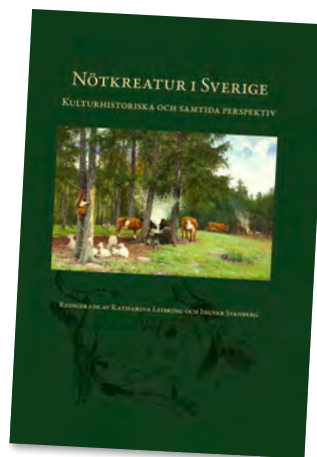
Under året har nytt material samlats in via olika frågelistor. För att öka kunskap om en av traditionerna i förteckningen *Levande traditioner* utarbetades frågelistan *Semlor*. Frågelistan *Tillsammans: Föreningsliv* skickades ut som en del av Demokratiuppdraget. En annan frågelista är *Hälsningar före, under och efter Corona*, som väckte stort intresse. Hittills har flera hundra svar inkommit.

Analys och bedömning

Genom att samla in nytt material, bygga upp och sprida kunskap om Isofs samlingar har myndigheten under året bidragit till ökad förståelse för språk och kultur i Sverige – förr och nu. Allmänhetens intresse för dialekter, namn och immateriella kulturarv har varit fortsatt stort och Isofs samverkan inom kulturarvssektorn bidrar till att öka intresset. Ett exempel är personnamnen i almanackan som Isof fått många frågor om från både allmänhet och medier. Isofs samarbete med Svenska Akademien, Vetenskapsakademien och Vitterhetsakademien inom Namnlängdskommittén stärker arbetet med att vitalisera vårt gemensamma kulturarv kring personnamn och namnskick.

Tack vare att Isof utvecklat digitala arbetssätt och nya digitala förmedlingsverktyg har kunskapsspridningen under året hållit en hög nivå, trots att pandemin inneburit att en hel del verksamhet behövt läggas om. Detsamma gäller för de olika samarbeten med forskarsamhället som är av största vikt för Isofs verksamhet.

Isof ser ett behov av att ytterligare utveckla och intensifiera arbetet med att göra samlingarna digitalt tillgängliga och skapa kunskapsbanker som ger kontext till materialet. Myndigheten behöver utveckla befintliga digitala lösningar och skapa nya verktyg och metoder för att dokumentera språk och kultur av i dag.

Figur 5. "Koboken" sålde slut omgående.

1.6 Tryggande av det immateriella kulturarvet (Unesco)

Isof har under 2021 fortsatt att samordna och utveckla arbetet med Unescos konvention om tryggande av det immateriella kulturarvet. Konventionsarbetet har genomförts i dialog med Kulturdepartementet, Svenska Unescorådet, Svenska Unescodelegationen, Statens kulturråd, Riksarkivet, Mångkulturellt centrum och de nodansvariga myndigheterna och institutionerna – Nordiska museet, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Statens musikverk och Sametinget. Därutöver har Isof samverkat med andra kulturarvsorganisationer, universitet, privatpersoner och ideella aktörer, exempelvis Berättarnätet Kronoberg, som är en av konventionens ackrediterade icke-statliga organisationer.

Isof har under året informerat om konventionen, deltagit i seminarier, ingått i Riksantikvarieämbetets referensgrupp för stöd till ideellt kulturarvsarbete, rådgjort med Isofs samrådsgrupp samt besvarat frågor från privatpersoner, föreningar, intresseorganisationer och andra myndigheter. Isof har även infört en process för nomineringar till Unescos internationella listor och register (läs mer i avsnitt 3.9).

Unescos konvention om det immateriella kulturarvet lyfter särskilt vikten av att trygga och vidareföra urfolkens immateriella kulturarv. För att de samiska kulturarven ska få en synligare plats i konventionsarbetet beslutade generaldirektören i oktober 2021, efter dialog med Sametinget och Kulturdepartementet, att Sametinget ska utgöra en egen expertnod för det nationella arbetet med konventionen. Samtidigt ska det finnas möjlighet för samiska aktörer att ingå i de övriga nodernas nätverk.

Isof har under året förvaltat och utvecklat det nationella samarbetet samt utökat och breddat mångfalden i den nationella digitala förteckningen, *Levande traditioner* som samlar och sprider kunskap om immateriella kulturarv i Sverige. Genom Jordbruksverkets stöd för traditionell småskalig matkultur, har Isof under året även dokumenterat och beskrivit nu levande, lokala mattraditioner till för-

teckningen. Sammanlagt har nio levande traditioner dokumenterats och tillförts förteckningen 2021.

I samverkan med Kulturarvsakademien har Isof ingått i projektet *Matarv* och deltagit vid seminarier och workshoppar samt medverkat i publikationen *Matarv – berättelser om mat som kulturarv*. Isof har även ingått i projektet LIVIND – *Creative and living cultural heritage as a resource for the Northern Dimension region* – i samverkan med bland annat Museiverket i Finland, som driver projektet för att öka kunskap och samverkan om det immateriella kulturarvet i nordiska och baltiska länder. Flera seminarier har hållits under året, bland annat om det samiska immateriella kulturarvet.

I avsnitt 3.10 och 3.11 redogörs för de särskilda regeringsuppdrag som Isof fått gällande Unescos konvention om tryggande av immateriella kulturarv.

Analys och bedömning

Sammantaget bedömer Isof att myndighetens arbete resulterat i att Sverige på ett positivt sätt har varit med och påverkat konventionens utveckling och inriktning på internationell nivå, bland annat i frågor som rör civilsamhällets deltagande och att beslut ska vila på expertkunskap. Kommittéarbetet har också inneburit att Isofs och övriga nodmyndigheters kompetens i Unescofrågor och inom det immateriella kulturarvet har fördjupats.

I arbetet med den periodiska rapporten till Unesco har samarbetet med nationella och internationella aktörer varit av avgörande betydelse. Dessa samarbeten är även en investering för framtiden. Isof har dragit flera lärdomar av arbetet med den periodiska rapporten till Unesco, och uppmärksammat behov av och möjligheter till att förenkla Unescos underlag inför kommande rapportering.

Nomineringsprocessen för förslag till Unescos internationella listor och register har ökat kraven och arbetsbördan såväl på Isof som på de ideella aktörer som arbetat fram förslag. Isof har i detta arbete haft stöd från den utsedda expertkommittén, vilken bidragit med värdefull expertkunskap och lämnat underlag till beslut i samband med utvärderingen av de inkomna förslagen.

Vad gäller den nationella förteckningen bedömer Isof att intresset för att lämna förslag till *Levande*

traditioner kommer att öka i och med att arbetet med internationella nomineringar kommer att öka kunskapen om konventionen som helhet.

1.7 Språkteknologisk utveckling och digitala humaniora

Isof driver Språkbanken Sam, som är en del av den större forskningsinfrastrukturen Nationella språkbanken, med delfinansiering från Vetenskapsrådet. Inom Språkbanken Sam och samarbetsprojektet *Tilltal* har fokus under året legat på att praktiskt tillämpa och utvärdera befintliga verktyg för digitala humaniora och språkteknologi på olika typer av arkivsamlingar.

I november arrangerades en avslutande workshop för projektet *Tilltal* där resultaten presenterades, bland annat en prototyp till gränssnitt för utforskning av talinspelningar. Projektet redovisades även i rapporten *Att tillgängliggöra kulturarvsmaterial för forskning i tal*.

Inom det EU-finansierade projektet *Federated eTranslation Termbank Network* har Isof deltagit i utvecklingen av en digital infrastruktur för att dela termer som öppna data. Isof har också bidragit med språkteknologisk expertis till utredningen *Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet* (S 2020:11) genom att bistå utredningen i de delar som handlar om hur tekniska lösningar och innovationer ska främjas för att stärka tillgången till tolktjänster för döva, hörselskadade och dövblinda.

Isof är förvaltningsorgan för Nordiska ministerrådets satsning Små språk i Norden (läs mer i avsnitt 2.3). De små språken i Norden saknar i stora delar grundläggande samhällsviktig infrastruktur för digital kommunikation. Därför har ett språkteknologiskt initiativ tagits, som ska stärka och skydda de små språken i Norden samt säkerställa att de inkluderas i den digitala gemenskapen.

Under året har en första version av den digitala arkivtjänsten *Folke* utvecklats och publicerats. Det är ett kartbaserat sökverktyg där alla ges direkt digital åtkomst till en stor del av Isofs äldre folkminnesmaterial från Västsverige. *Folke* rymmer också en

transkriberingsfunktion, där användarna själva kan transkribera uppteckningarna och på så sätt bidra till att materialet blir mer lättillgängligt och även sökbart. *Folke* har utvecklats i samverkan med flera europeiska forskningsinfrastrukturer, särskilt SAMLA som arbetar med digitaliseringen av tre traditionsarkiv i Norge.

Analys och bedömning

Språkteknologisk utveckling och digitala humaniora växer i betydelse i dagens digitala, flerspråkiga och mångkulturella samhälle. Det gör även Isofs arbete inom området. Språkteknologin bidrar till att göra interaktionen mellan människor och maskiner lättare. Numer drar de flesta av oss nytta av språkteknologins tillämpningar i vardagen, till exempel när vi ställer frågor till nätbutikens chattbot eller när vi talar in ett textmeddelande genom mobiltelefonens inbyggda applikation för röstigenkänning. Språkteknologins metoder kan också användas på Isofs äldre arkivmaterial, så att det når fler och så att materialet kan användas på nya sätt, inte minst inom forskningen.

Utvecklingen av språkresurser för svenska är relativt god i och med pågående finansiering av forskningsinfrastrukturen Nationella språkbanken och SWECLARIN. För de nationella minoritetsspråken har situationen hittills varit mer bekymmersam, men viktiga initiativ har tagits och regeringens ökade satsning på nationella minoritetsspråk kan förhoppningsvis möjliggöra en utökad insats.

De insatser på området som gjorts under året rör främst skriftligt material, med fokus på de initiala faserna i digitaliseringen: att digitisera, systematisera och paketera data på ändamålsenliga sätt. De följande stegen handlar dels om att transkribera och märka upp skriftligt material med hjälp av maskinlärning, dels om att i högre grad ta sig an andra materialtyper, såsom ljudinspelningar, särskilt i kombination med skriftligt material som hänvisar till inspelningarna. Genom att länka det skriftliga materialet till tillhörande ljudinspelningar blir det möjligt att effektivt utforska dessa på ett sätt som inte tidigare kunnat göras. Inom projektet *Tilltal* har grunden lagts för ett sådant arbete, och framtida insatser inom digitala humaniora på Isof bör bygga vidare på *Tilltals* metodutveckling.

2. VERKSAMHETSMÅL

Här redovisas i vilken utsträckning Isofs sex olika verksamhetsmål har uppnåtts. Resultaten mäts med hjälp av olika resultatindikatorer för varje mål. Därefter följer analys och bedömning av uppnådda resultat.

2.1 Mål 1: Bygga upp kunskap om, och främja förståelsen för, det flerspråkiga samhället

I Isofs uppdrag ingår att öka kunskapen om och främja förståelsen för språklig och kulturell mångfald, liksom kunskapen om den breda floran av immateriella kulturarv i Sverige. Isof har även ett särskilt ansvar att följa flerspråkigheten i samhället. Isofs verksamhetsmål om det flerspråkiga samhället innebär att myndigheten under perioden 2020–2022 aktivt ska utveckla verksamheten för att bättre kunna möta behov kopplade till språksituationen i Sverige.

Resultatindikator 1: Nya kunskapsområden som vi byggt upp

Sverige är ett flerspråkigt land. Den relativt omfattande migration som skett till Sverige de senaste decennierna har, tillsammans med ökad globalisering, ökat flerspråkigheten i samhället. Men det innebär inte att svenskans betydelse har minskat. Tvärtom – i ett flerspråkigt Sverige är huvudspråket svenska mycket centralt för att talare av olika språk ska kunna kommunicera med varandra och med viktiga samhällsfunktioner. Detta har Isof under 2021 studerat ur olika infallsvinklar. En avslutad studie har undersökt svenska i förhållande till ett växande antal andraspråkstalare. Resultaten visar att en väl beskriven språknorm är viktig för att svenskan ska bli tillgänglig för alla. Förutom en vetenskaplig publicering har flera föredrag om ämnet hållits.

Isofs språkforskning syftar i många fall till att få vetenskapligt underlag på områden där det i dag finns kunskapsluckor. Under 2021 har mycket av

forskningen därför koncentrerats kring frågor som på olika sätt rör flerspråkighet. Flera projekt från föregående år har resulterat i att Isof 2021 har kunnat publicera en vägledning för flerspråkiga arbetsplatser. I en statistisk undersökning som genomfördes 2020 med hjälp av Kantar Sifo har de delar som berör svenska folkets attityder till flerspråkighet, svenska som andraspråk och brytning analyserats under året. Resultaten kommer att presenteras i flera rapporter under 2022. Flerspråkigheten i samhället har också uppmärksamats genom vetenskapliga artiklar, blogginlägg, mediemedverkan och populärvetenskapliga texter bland annat i projektet *Språkets roll i gentrifierings- och segregationsprocesser*.

I regleringsbrevet för 2021 fick Isof även i uppdrag att inleda utvecklingen av en gemensam flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning. Uppdraget bygger på ett av tolkutredningens förslag och genomförs av Isof i form av pilotprojektet *Flersamterm*. Uppdraget redovisas närmare i avsnitt 3.14.

Ytterligare kunskapssatsningar har genomförts inom området revitalisering av de nationella minoritetsspråken. Under 2021 har en extern expert anlåtats för att dels analysera utfallet av de revitaliseringsbidrag som Isof årligen delar ut till föreningar och organisationer, dels analysera situationen för de nationella minoritetsspråken ur ett revitaliseringsperspektiv. Analyserna ska ge fördjupad kunskap om revitaliseringsaspekter och om hur effektiva olika former av praktiska revitaliseringsprojekt är.

Figur 6. Vägledningen *Flerspråkighet i arbete* riktar sig till alla som möter flerspråkiga personer i sitt arbete.

I den ovan nämnda attitydundersökningen (Kantar Sifo) från 2020, fanns även frågor om de nationella minoritetsspråken. Denna del gjordes i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget och är en uppföljning av samma attitydmätning från 2010 och 2015. De resultat som handlar om de nationella minoritetsspråken publicerades i början av 2021 i rapporten *Nationella minoriteter 2020*. Resultaten visade att 77 procent kunde nämna minst en nationell minoritet och 74 procent minst ett av de nationella minoritetsspråken. En fjärdedel kände alltså inte till någon av de nationella minoriteterna eller språken. Däremot var de allra flesta, 83 procent, positiva till att samhället stödjer nationella minoriteternas språk och kulturer.

Genom att samarbeta med Skolverket och arrangera modersmålsdagar har Isof kunnat utvidga sitt kunskapsområde inom den här delen av utbildningssektorn. Det har också lett till att språkvårdarna i meänkieli och romska har regelbundna träffar med modersmåls lärare i språken.

Resultatindikator 2: Våra praktiska verktyg har förmedlats till målgrupperna

Lexin är tvåspråkiga ordböcker för personer som inte har svenska som modersmål. Lexin finns hittills på arton minoritetsspråk samt svenska. Under 2021 har Isof arbetat med nya versioner av Lexin arabiska och Lexin persiska, en reviderad och utökad version av Lexin somaliska samt fortsatt arbetet med Lexin thailändska. Den digitala versionen av Lexin når en stor målgrupp, även om användningen av den har minskat jämfört med föregående år. Tidigare år har ökad användning av den digitala versionen kunnat förklara en minskad försäljning av Lexin i bokform. Under 2021 har förhållandet dock varit det omvända – antalet sökningar i den digitala versionen har minskat med ca 27 procent, från cirka 206 miljoner till cirka 150 miljoner sökningar, medan försäljningen av tryckta Lexin har ökat med 25 procent.

Arbetet med tolkordlistor för persiska, dari och pashto har också fortsatt. Persiska och dari beräknas bli klara 2022, medan arbetet med pashto är mer komplicerat, eftersom språket saknar många

översättningar för svenska specialtermer och antalet kvalificerade översättare är begränsat.

Isof har under året utvecklat, förvaltat och underhållit språktjänsten Rikstermbanken, som är relevant även för flerspråkigheten. Rikstermbanken är ett digitalt uppslagsverk som samlar fackterminologi från en lång rad branscher och som dessutom fungerar som underlag vid översättning till andra språk. En väl genomarbetad enspråkig databas med tydliga och uppdaterade definitioner är en förutsättning för lyckade översättningar till andra språk i flera samhällsviktiga funktioner, som vård och handel.

Isofs praktiska verktyg och kunskap inom flerspråkighet har diskuterats populärvetenskapligt i bloggar och poddar, ofta tillsammans med olika externa experter. I den egna podden *Svenskan i samhället* har Isof tagit upp olika frågor om språk och språkbruk som är relevanta både för andra forskare och för en bred allmänhet. Även i bloggarna *Språkrådsbloggen* och *Språkpolitikbloggen* har många olika ämnen tagits upp, ofta med koppling till dagsaktuella händelser i samhället. Kunskap om flerspråkighet har även spridits via olika kunskapsbanker och sociala medier.

Förmedlingen av praktiska verktyg, kunskap och resultat avspeglar sig också i de publikationer som getts ut under året. Flera rapporter och läromedel har publicerats inom områdena svenskt teckenspråk, nationella minoriteter och flerspråkighet. Ett övergripande tema för dessa är att de på något sätt berört språklagens bestämmelse om tillgång till språk. Resultaten har också spridits genom deltagande i seminarier på universiteten.

Analys och bedömning

Den statliga språkvården har en central roll för att Sverige ska kunna bli ett hållbart flerspråkigt samhälle. Med det syftet samverkar Isofs experter med andra aktörer och myndigheter kring frågor där ett bredare språkpolitiskt perspektiv är nödvändigt. Isof har till exempel samarbetat med Skolverket kring kursplaner för svenska, och i tolkutredningen har Isof bland annat lyft fram teckenspråkiga som språkgrupp samt behovet av språkteknologisk infrastruktur som en förutsättning för tillgång till språken på sikt.

Isof bedömer att myndigheten har lyckats väl med

att nå ut med praktiska verktyg och kunskap kring flerspråkigheten i samhället och Isof efterfrågas allt mer av andra myndigheter och forskare kring frågor som rör flerspråkighet. Metoden att arbeta med referensgrupper inom olika språk och verksamhetsområden gör det möjligt för Isof att ha en aktiv dialog med målgrupper kring verksamhetsutveckling och kunskapspridning.

2.2 Mål 2: Bidra till ökad kunskap om språk och kulturarv med fokus på migration och urbanisering

Dagens samhälle präglas av en ökad rörlighet såväl inom som till och från Sverige. Detta sätter fokus på behovet av att dokumentera och analysera de förändringar i språk och kulturarv som den ökade rörligheten ger – och har gett upphov till. Isof ska därför under perioden 2020–2022 från olika perspektiv belysa samhälleliga processer som uppkommit som konsekvenser av den ökade rörligheten.

Resultatindikator 1: Nya eller utvidgade kunskaper som vi byggt upp om språk och kulturarv med fokus på migration och urbanisering

Inom projektet *Språkets roll i segregations- och gentrifieringsprocesser: Göteborgs språkliga landskap* har kunskap om dagens migration och det flerspråkiga samhället byggts upp genom ett stort antal intervjuer med flerspråkiga personer. Materialet ligger till grund för föredrag som hållits på konferenser under 2021 samt vetenskapliga artiklar som kommer att publiceras 2022. En frågelista om flerspråkighet har bidragit med kunskap om flerspråkighet till följd av migration och samtidigt utvidgat arkivsamlingarna med berättelser om flyttar till och från Sverige samt om samisk migration.

I samhällsdebatten har flera frågor under året berört språk och språkbruk kopplat till migration, integration och svenskkunskaper. I flera sådana sammanhang har Isof, i egenskap av språkmy-

dighet, på olika sätt medverkat med expertis och vetenskapliga perspektiv kring det svenska språket, språkinlärning och flerspråkighet.

Isofs arkivsamlingar har under året berikats med flera donationer, varav ett par rör migration. Donationen av en romsk arbetsbok som har förts vidare i familjen i fyra generationer är ett viktigt tillskott till arkivsamlingarna i Uppsala. Materialet ger en omfattande inblick i romers livsvillkor. Det finns i stort sett inga arbetsböcker bevarade vid svenska arkiv och mot bakgrund av detta blir det ett unikt material som bevaras för framtiden och kan användas av såväl forskare som allmänhet.

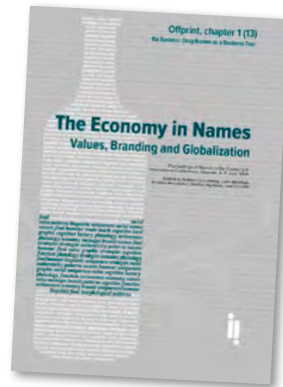
Donationen Eric Sten Holmars De Geers Ingermanländska arkiv innehåller material om en flykt från den tidigare provinsen Ingermanland i nuvarande Ryssland. Den ingermanländska samlingen ger genom enkäter, intervjuer och deltagande observation en mångfacetterad dokumenterad bakgrund av en av andra världskrigets flyktinggrupper – de finsktalande ingermanlänarna från Leningradregionen i tidigare Sovjetunionen.

Resultatindikator 2: Våra målgrupper har tagit del av kunskap vi spridit om språk och kulturarv med fokus på migration och urbanisering

I december 2021 lanserade Isof den digitala kunskapsbanken och karttjänsten *I rörelse*, som utifrån arkivberättelser ger fördjupad kunskap om migration med anknytning till Sverige: invandring, omflyttning inom landet och utflyttning. Den enskilda människan och hennes berättelse står i centrum och illustrerar och förmedlar olika aspekter av migrationer. Med utgångspunkt i de olika berättelserna framträder likheter – och skillnader – mellan migrationserfarenheter i olika tider. Dessa migrationer har påverkat svenska språket, ökat antalet svensktalare, påverkat landets minoriteter och majoritetsbefolkning och gjort kulturella avtryck. Kunskapsbanken är resultatet av ett myndighetsgemensamt projekt med syfte att synliggöra migration som något som i första hand handlar om individer och inte grupper. Innehållet består dels av berättelser från Isofs arkiv, dels av texter som ger olika typer av för-

djupning av migration. Genom den digitala karttjänsten har Isof gjort detta arkivmaterial tillgängligt för en bred allmänhet. Läs mer i avsnitt 3.6.

Som en del av urbaniseringen har nya namnkategorier uppstått inom staden, till exempel företagsnamn och varumärkesnamn. Sådana namn har under året synliggjorts i publikationen *The Economy in Names*, en rapport från den internationella konferensen *Names in the Economy 6*, som Isof arrangerade 2019. Rapporten finns att ladda ner på Isofs webbplats och används bland annat i universitetsundervisning.

Figur 7. *The Economy in Names* belyser varumärke, namn och värde ur olika perspektiv.

och remisser, göra utredningar samt ge råd till beslutsfattare och handläggare vid förvaltningskommuner och myndigheter. Under perioden 2020–2022 ska Isof, med utgångspunkt i myndighetens språkpolitiska arbete samt dokumentations- och forskningsarbete kring nationella minoriteter, utveckla sin roll som kompetenscentrum för nationella minoriteters språk och kultur.

Resultatindikator 1: Vi efterfrågas som experter av departement och myndigheter

Analys och bedömning

Under 2021 har arbetet inom verksamhetsmål 2 framför allt koncentrerats till folkbildningsprojektet *I rörelse*, vars resultat lanserades i form av en digital kunskapsbank i slutet av året. Projektet har involverat såväl forskare och arkivassistenter som webbutvecklare och kommunikatörer. Isof bedömer att projektet och resultatet har förutsättningar att spridas brett till allmänhet och även skolväsende och att det därmed kan bidra till större kunskap om och förståelse för migration till, från och inom Sverige genom tiderna. Förhoppningen är också att den digitala kartan ska fungera som en plattform för nya insamlingar kring migration.

Många migrationsfrågor i samhällsdebatten är kopplade till språk och flerspråkighet, vilket visar att Isof som språkmyndighet behöver fortsätta bidra med kunskap och vetenskapliga perspektiv i dessa frågor.

2.3 Mål 3: Isof ska utvecklas i rollen som expertorgan i frågor som rör nationella minoriteters språk och kultur

Regeringen har tagit olika initiativ för att stärka insatserna för de nationella minoriteternas språk och kultur. Isof axlar rollen som expertmyndighet i många av dessa insatser genom att besvara frågor

Isof har varit en fortsatt efterfrågad expertmyndighet inom området nationella minoriteters språk och kultur. Under 2021 har Isof fått i uppdrag att fördjupa handlingsprogrammet för bevarandet av de nationella minoritetsspråken (Ku 2021/01315). Uppdraget och redovisas närmare i avsnitt 3.13.

Isof har även fortsatt att ansvara för och arbeta med Nordiska ministerrådets insats Små språk i Norden. Avstämningar har hållits med ministerrådets finländska ordförandeskap respektive kommande norska ordförandeskap och Isof har uppdaterat ministerrådet om behoven av att utveckla det gemensamma nordiska arbetet för små språk. Inom uppdraget har en intranordisk forskningsöversikt arbetats fram och forskare från samtliga nordiska länder har deltagit med artiklar. För de små språken i Norden saknas i stora delar tillgång till grundläggande samhällsviktig infrastruktur för digital kommunikation på språken. Därför har ett språkteknologiskt initiativ tagits, vilket ska presenteras för Nordiska ministerrådet i början av 2022. Dialog har även inletts med programmen Nordplus och Volt, som beviljar bidrag för nordiska samarbeten och utbyten, med syfte att under kommande år genomföra kunskapshöjande insatser för programmens personal.

Flera besvarade remisser under året har berört minoritetspolitiken, bland annat en om Sametingets handlingsprogram för revitaliseringen av de samiska språken och en om Skolverkets förslag på samordning av undervisning i de nationella minoritets-

språken. Isof har även varit en aktiv deltagare i nätverket för de nordiska språknämnderna.

Frågor har inkommit från olika myndigheter om vilka språk de bör översätta information till på sina webbplatser, både vad gäller minoritetsspråk och de nationella minoritetsspråken. Isofs experter inom nationella minoritetsspråk har samverkat med universitet, andra myndigheter, kommuner och i nätverk samt tillfrågats i ärenden som bland annat rört de nationella minoritetsspråken, jämställdhet, samråd, tolkfrågor och läromedelsfrågor.

Resultatindikator 2: Vi har en etablerad rutin för samråd med de nationella minoriteterna

Isof har sedan tidigare byggt upp och etablerat rutiner för samråd med de nationella minoriteterna, för att lättare kunna samla in och nå ut med kunskap om aktuella språkfrågor. Med hjälp av en struktur som innefattar referensgrupper, terminologigrupper och språkvårdsgrupper inom de olika språken har Isof under året kunnat ta stöd av sakkunniga och representanter för de nationella minoritetsspråken.

Under 2021, och för andra året i rad, höll Isof – tillsammans med Statens kulturråd, Kungliga biblioteket och Svenska Filminstitutet – samråd med samtliga fem nationella minoriteter. Till samrådet bjöds de organisationer som får statliga bidrag, liksom ungdomsförbunden. Organisationerna uppmanades att bjuda in ytterligare föreningar med intresse av att delta. Utvärderingar från 2020 har visat att minoritetsrepresentanterna har uppskattat formen med fyra samlade myndigheter, att det digitala formatet har fungerat bra samt att deltagarna känt att de fått komma till tals på olika sätt.

Isof har även deltagit i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) kartläggning av myndighetssamråd. Ett gott exempel som MUCF lyfter fram i kartläggningen är Isofs tidigare samråd inom uppdraget om ett handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken. Dessa samråd var öppna för alla och hölls som workshoppar med ett stort antal deltagare från de fyra minoriteter som berördes av detta handlingsprogram.

Analys och bedömning

Isof har under de senaste åren fått flera stora uppdrag som rör nationella minoriteters språk och kultur, bland annat uppdraget att utreda frågan om etablering av språkcentrum, uppdragen om handlingsprogram för bevarandet av de nationella minoritetsspråken och ansvaret för Nordiska ministerrådets satsning Små språk i Norden. Isof bedömer att myndigheten sammantaget fått en starkare position som expertorgan och blivit en central aktör i frågor som rör nationella minoriteters språk och kultur, liksom övergripande språkpolitiska frågor om tillgång till språk och språklig infrastruktur. En bidragande faktor är Isofs kontinuerliga samverkan med språkbärare, organisationer och aktörer på området samt att myndigheten systematiskt bygger upp, samlar in och sprider kunskap om nationella minoriteters språk och kultur.

För att utvecklas i rollen som expertorgan kommer Isof fortsatt att uppmärksamma behovet av insatser inom flerspråkig terminologi och språkteknologi.

2.4 Mål 4: Stärka barn- och ungdomsperspektivet i verksamheten

De kulturpolitiska mål som beslutades av riksdagen 2009 uppdrar åt alla myndigheter att uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur, vilket även följer av FN:s barnkonvention. Isof utvecklar och integrerar fortlöpande ett barn- och ungdomsperspektiv i verksamheten, dels genom insamling och forskning, dels genom pedagogisk verksamhet riktad till såväl skolor som enskilda individer. Perioden 2020–2022 ska Isof utveckla sitt arbete med att stärka barn- och ungdomsperspektivet i verksamheten.

Resultatindikator 1: Våra insamlingar inkluderar barns och ungas röster

Isofs frågelistverksamhet har under året berikat arkivsamlingarna med barns och ungas röster. Frågelistan *Språk och plats* har distribuerats till grundskolor i Göteborg med målet att öka kunskapen om ungas syn på flerspråkighet samt medvetandegöra dem om flerspråkighetens roll i dagens Sverige.

Resultatindikator 2: Vi har prioriterat bidrag till revitaliseringsaktiviteter riktade mot barn och unga

Av de 38 bidragsansökningar som beviljades vid den ordinarie utlysningen av revitaliseringsmedel 2021 var 22 specifikt riktade till barn och unga eller barnfamiljer. Bland projekten fanns en mängd olika aktiviteter som ska bidra till språkrevitalisering, till exempel matlagning, filmproduktion, läxläsning, språkläger, teater, skivartugor, musikföreställningar och språkidrottsläger.

Sommaren 2021 fick Isof nya medel som möjliggjorde en extra utlysning riktad till framställning av pedagogiskt material. Av 16 beviljade bidrag gick 12 projekt till material för barn och unga.

Analys och bedömning

Arbetet med att integrera barn- och ungdomsperspektivet i verksamheten har fortlöpt under 2021. Arkivsamlingarna har berikats med barns och ungas röster och gymnasieelever har genom arkivvisningar och undervisning fått fördjupad kunskap om språk och kultur i Sverige. Beviljande av revitaliseringsbidrag har bidragit till ökad revitalisering av de nationella minoritetsspråken hos barn och unga. Kunskapsinnehåll för barn och unga, pedagogiskt material och läromedel för de nationella minoritetsspråken har publicerats på Isofs webbplats.

Det finns ett starkt behov av läromedel för de nationella minoritetsspråken och Isof kommer att fortsätta publicera pedagogiskt material på webbplatsen så att så många som möjligt ska få tillgång till det. Isof ser även behov av att utarbeta metoder och tekniska lösningar för frågelistsverksamheten, så att myndigheten på ett bättre sätt kan samla in och dokumentera barns och ungas berättelser.

2.5 Mål 5: Digitalt i första hand

Digitalisering i dess vida betydelse är en central del av Isofs verksamhet och en förutsättning för såväl kunskapsförmedling, språkrådgivning och forskning som dokumentation och långsiktigt bevarande av samlingarna. Det digitala förhållningssättet ställer höga krav på att Isof bedriver verksamheten

i enlighet med lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.

Under perioden 2020–2022 ska digitala lösningar och förmedlingssätt fortsatt vara förstahandsvalet i Isofs verksamhet, det inbegriper även metoder och arbetssätt i organisationen. Isof ska också stärka arbetet med att utveckla digitala verktyg för att sprida kunskap och tillgängliggöra arkivmaterial och språkliga resurser.

Resultatindikator 1: Vi har utvecklat verktyg för att förmedla, söka i och analysera material

Isofs nya webbplats lanserades publikt juni 2021. Målet var att nya isof.se ska vara en tilltalande, tydlig och tillgänglig webbplats som visar bredden i Isofs verksamhet och förbättrar kunskapsspridningen inom myndighetens expertområden. Webbplatsen är en digital resurs för alla som vill veta mer om och få stöd i frågor som rör språk och kultur i Sverige. I samband med lanseringen bytte Isof till ett nytt och integritetssäkert webbanalysverktyg. Statistik från det nya verktyget visar att isof.se sedan lanseringen varit välbesökt. På grund av nya tekniska lösningar för såväl webbplats som analysverktyg är det svårt att jämföra statistiken med föregående år.

Isofs digitala arkivtjänster och språktjänster har under 2021 lyfts ut från isof.se och den omfattande trafiken till dessa syns därför inte i webbstatistiken för 2021. Innan lanseringen av den nya webbplatsen var matkult.se en ”underwebb” till isof.se och de redovisades tillsammans. Matkult.se utgör nu en tekniskt fristående webbplats med egen domänadress och redovisas därför separat (tabell 3).

TABELL 3. WEBBSTATISTIK FÖR KVARTAL 3–4 2021

	Besök	Sidvisningar	Unika sidvisningar
Isof.se	545 398	1 193 628	905 968
Matkult.se	25 885	58 278	43 969
Summa	571 283	1 251 906	949 937

Källa: Sitevision webbanalys (1 juli–31 dec 2021)

Isofs nya webbplats är byggd enligt direktiven i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. I flera oberoende mätningar som gjorts under året konstaterades att webbtillgängligheten har förbättrats avsevärt jämfört med den gamla webbplatsen, och att nya isof.se även har en hög grad av tillgänglighet jämfört med andra webbplatser i offentlig sektor (tabell 4). Isof har även testat webbplatsen på en grupp användare med olika funktionsnedsättningar och fått bekräftat att webbplatsen i hög grad är tillgänglig och användarvänlig, även om vissa justeringar i gränssnitt och struktur ytterligare kan förbättra den kognitiva användarupplevelsen.

Isof har fortsatt det systematiska arbetet med att utveckla, förbättra och förvalta myndighetens befintliga digitala verktyg, inklusive publika gränssnitt och underliggande databaser. Isof förvaltar cirka 20 digitala språk- och arkivtjänster, varav flera under 2021 har utvecklats och förbättrats – med målet att de ska vara tillgängliga, användarvänliga och erbjuda ett bättre stöd för användarna. Isof har inlett arbetet med att undersöka hur moderna digitala självservice-lösningar kan effektivisera myndighetens samlade rådgivningsverksamhet, liksom hantering och förmedling av språkliga rekomen-

dationer. Målet är att målgrupper och frågeställare själva snabbt ska kunna hitta svar och få stöd i språk- och kulturfrågor.

Även inom digitalisering och förmedling av arkivmaterial har Isof under året tagit stora kliv framåt, bland annat genom att utveckla den digitala arkivtjänsten *Folke*. Där kan användare ta del av, söka i och ladda ned arkivmaterial samt bidra i digitaliseringsarbetet genom att själva transkribera handskrivna uppteckningar. I december 2021 fanns cirka 150 000 folkminnesuppteckningar i *Folke*, som då testades av användare före den breda lanseringen.

Resultatindikator 2: Antal digitiserade accessioner från arkivsamlingarna

Myndighetens arbete med att digitisera arkivmaterial, det vill säga omvandla analogt material till digitala filer, är grunden i Isofs digitaliseringsarbete. Utan digitala filer kan myndigheten inte förmedla materialet genom arkivtjänster och andra digitala verktyg. Digitala format möjliggör även för Isof att ta hand om materialet på ett säkert sätt, så att informationen kan bevaras för framtiden. I Isofs accessionsregister finns innehållet i arkivsamlingarna registrerat och ordnat. En accession kan bestå av alltifrån enstaka till hundratals sidor eller fonogram.

Antalet digitiserade arkivfiler har 2021 ökat med cirka 62 procent jämfört med 2020 (tabell 5). Den ökade takten i digitaliseringsarbetet har varit möjlig tack vare att Isof kunnat ta emot projektanställda inom myndighetens samarbete med Arbetsförmedlingen.

Utöver fullt accederade arkivfiler har arbete även pågått med att skanna och strukturera skriftliga samlingar och publikationer, liksom att konvertera och bearbeta ljudande arkivmaterial. Däröver har

TABELL 4. WEBBTILLGÄNGLIGHET 2021

	Nya isof.se	Gamla isof.se
Siteimprove Tillgänglighetsverktyg (sep 2021*).	Tillgänglighetsindex: 91,3 % (snitt för Siteimprove-användare: 83,5 %)	60,70 %
Webperf Mäter tillgänglighet och användbarhet på offentliga webbplatser (dec 2021).	Plats 8 av 202. Betyg 4,3 av 5	Plats 77. Betyg 3,6
Funkas inkluderingsbarometer Mäter hur offentliga webbplatser klarar lagkraven om digital tillgänglighet (dec 2021).	Plats 14 av 1 748. 1 fel (13 ggr)	Mätning gjordes ej.

*Siteimprove redovisar endast dagsaktuella siffror för tillgänglighetsindex, den senaste siffran Isof har dokumenterat för 2021 är från september månad.

TABELL 5. ANTAL DIGITISERADE ARKIVFILER

	2021	2020	2019
	9 923	3 795	4 232

Källa: Accessionsregistret

ett omfattande arbete pågått med en fotokatalog där 750 fotografier har tillförts samlingarna och över 1 500 fotografier i samlingarna har satts i sin kontext.

Analys och bedömning

Isof bedömer att myndigheten under året i stor utsträckning uppfyllt målet om digitalt i första hand. Digitala lösningar och förmedlingsätt har prioriterats och det har pågått ett intensivt arbete med att digitisera arkivmaterial samt utveckla och vidareutveckla digitala verktyg som gör det möjligt för fler i hela landet att ta del av Isofs kunskap och få stöd i frågor som rör språk och kultur i Sverige. Lanseringen av den nya webbplatsen har bidragit till att den kunskap och det stöd som Isof förmedlar och erbjuder håller högre kvalitet och är bättre anpassad till mottagarna.

En fortsatt utmaning för Isof i arbetet med digitala verktyg och lösningar är att hantera så kallad teknisk skuld och föråldrad teknik samt att anpassa publika tjänster och verktyg efter lagstadgade tillgänglighetskrav. Tillgänglighetsarbetet med Isofs nya webbplats visar att fokuserade satsningar på tillgänglighet i utvecklingsfasen ger goda resultat.

Isof har införskaffat en streamingtjänst och digital inspelningsutrustning för att kunna arbeta bättre med digitala och hybrida evenemang, som är viktiga verktyg i myndighetens ambition att nå ut till fler i hela landet. Den digitala omställningen innebär generellt att organisationen snabbt behöver anpassas till nya metoder och arbetsätt, vilket är en utmaning som Isof står inför då det kräver resurser och ny digital kompetens.

2.6 Mål 6: Isof är en hållbar arbetsplats

Isof ska vara en hållbar och attraktiv arbetsplats som har medarbetarnas, omvärldens och uppdragsgivarens förtroende. En hållbar arbetsplats präglas av medarbetare som trivs och mår bra, en ekonomi i balans, tydliga mål, ordning och reda, regelefterlevnad och en god förvaltning som uppfyller kraven vid externa granskningar. För att bli en mer håll-

bar arbetsplats ska det systematiska arbetsmiljöarbetet stärkas. Även arbetet med Isofs miljömål och efterlevnaden av riktlinjer och policyer ska stärkas, genom dialog på avdelningsmöten och tydlig och lättillgänglig information på Isofs intranät.

Resultatindikator 1: Vi är en hälsofrämjande arbetsplats

År 2021 har, liksom föregående år, kännetecknats av de speciella omständigheter som orsakats av covid-19-pandemin. Isof införde tidigt under pandemin extra tid för friskvård för medarbetare som till följd av arbetsledningsbeslut arbetat i hemmet. Utöver den befintliga friskvårdstimmen som tillåter 60 minuters friskvårdsaktivitet varje vecka, har Isofs medarbetare under 2021 även kunnat använda 30 minuters friskvårdstid dagligen i anslutning till lunchen, så att alla får en möjlighet till paus och rörelse.

Under 2021 har Isof arbetat med att systematisera och utveckla myndighetens arbetsmiljöarbete, för att säkerställa en god arbetsmiljö för alla. Arbetet har gjorts stegvis från grunden och innefattat att tydliggöra chefernas delegerade arbetsmiljöuppgifter, ta fram en ny arbetsmiljöpolicy samt regelbundet genomföra en enkät om organisatorisk och social arbetsmiljö som kan ligga till grund för planeringen. Isof har också partsgemensamt avropat och implementerat Partsrådets IA-system till stöd för rapportering av incidenter i arbetsmiljön samt för dokumentation och uppföljning av densamma.

Liksom under 2020 har företagshälsan främst använts för reaktiva åtgärder vid ohälsa, till exempel rehabkoordinering, behandling, stöd och rådgivning. Den nybildade arbetsmiljökommittén har därför tagit fram en handlingsplan för att jobba mer med främjande insatser under 2022.

Trots att sjuktalet under 2021 har ökat något (tabell 6) har andelen medarbetare som varit sjukfrån-

TABELL 6. NYCKELTAL

	2021	2020
Frisknärvaro (frisktal)	72,4 %	66,0 %
Sjuktal	3,7 %	3,0 %

Källa: Primula

varande fem dagar eller färre, det så kallade frisktalet, ökat. I varje enskilt fall med längre sjukfrånvaro har berörd chef en nära dialog med medarbetare och upprättar rehabiliteringsplan med stöd av företagshälsovården. (Se tabell Sjukfrånvaro i Del 2, Tilläggsupplysningar, för utförligare information om sjukfrånvaron.)

Resultatindikator 2: Vi har välfungerande interna stödsystem

Tillgången till välfungerande interna stödsystem är angeläget för alla medarbetare. Det skapar arbetsro och underlättar i vardagen, effektiviserar stödarbetet och ökar förutsättningarna för att interna riktlinjer och policyer efterlevs.

Genom implementeringen av IA-systemet hösten 2021 har Isof kunnat förbättra och kvalitetssäkra rutinerna för att rapportera händelser kopplade till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, till exempel olycksfall, skador, kränkande särbehandling, tillbud, riskobservationer och förbättringsförslag. Tack vare stödsystemet får Isof även en bättre överblick av arbetsmiljöarbetet och kan arbeta systematiskt genom kartläggning, analys, åtgärder och uppföljning. Såväl medarbetare som ledning och arbetsmiljökommittén har deltagit i flera informationstillfällen och testat systemet för att det ska fungera optimalt vid implementeringen.

Isof har avropat och implementerat ny tjänstleverantör för resor och möten, samt ny leverantör av telefonitjänster och växel. Även mediebevakningstjänster har avropats och implementerats, för att underlätta och förbättra analys och uppföljning av Isofs synlighet i omvärlden. Dessa tjänster kan användas av alla medarbetare.

Isof har kontinuerligt arbetat med att förbättra arbetssätt och rutiner till stöd för enhetlighet och förutsägbarhet för såväl myndighetens anställda som externa granskare. I det arbetet ingår även att hålla styrande dokument aktuella och uppdaterade. Under året har flera interna styrande dokument upprättats eller uppdaterats (tabell 7).

TABELL 7. STYRANDE DOKUMENT

Nya styrdokument 2021

Distansarbete
Mediestrategi
Budskapstonalitet
Varumärkesplattform

Uppdaterade styrdokument 2021

Grafisk profil
Kränkande särbehandling
Avgiftsmodell

KÄLLA: Isofs diarium och intranät

Analys och bedömning

Årets arbete med arbetsmiljö, målstyrning, ekonomisk uppföljning och administrativt stöd har bidragit till målet om en hållbar arbetsplats. Det systematiska arbetsmiljöarbetet har stärkts och flera insatser har gjorts för att implementera effektiva interna stödsystem samt säkerställa såväl intern som extern regelefterlevnad.

Mot bakgrund av den snabba digitala omställning som skett under pandemin har Isof under 2021 särskilt prioriterat att omarbета och utveckla rutiner för distansarbete och ge medarbetare möjligheten att teckna enskild överenskommelse om arbete på distans. Många medarbetare har under pandemin upplevt att ett avskilt arbete i hemmet har gynnat vissa fokuserade arbetsuppgifter och uttryckt önskemål om att fortsätta med det arbets sättet även i framtiden. Som ett led i att vara en hållbar och attraktiv arbetsplats har Isof därför anpassat verksamheten till att bli mer digital och flexibel när det kommer till arbetsplatsnärvaro.

När det gäller regelefterlevnad och god förvaltning har Isof under året påbörjat flera utvecklings- och implementeringsarbeten inom bland annat informationssäkerhet, riskhantering och visselblåsarlagen. Isof har även godkänts i de externa granskningar som gjorts av Arbetsmiljöverket på Isofs tre orter.

3. SÄRSKILDA UPPDRAG OCH ÅTERRAPPORTERING

Här redovisas och återrapporteras uppgifter enligt kraven i Isofs regleringsbrev, särskilda regeringsuppdrag som pågått under 2021 samt förhållanden av väsentlig betydelse.

3.1 Lokalkostnader

Isofs lokalkostnader har 2021 ökat med ungefär tre procent jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på att Avdelningen för arkiv och forskning i Göteborg har flyttat till nya lokaler. Detta har inneburit dubbel hyra under maj och juni månad på ca 300 000 kr. Utöver detta har hyresavtalen för lokalerna i Uppsala och Stockholm fått nya hyror enligt indextillägg. Lokalkostnader redovisas i tabell 8.

3.2 Avgiftsbelagd verksamhet

Intäkter för avgiftsbelagd verksamhet har totalt sett minskat med 35 procent jämfört med 2020.

Intäkterna för utbildning och konferenser som Isof anordnat har 2021 minskat med 51 procent jämfört med föregående år. Intäkterna kommer

till största delen från Språkrådsdagen och en klar-språkskonferens. Intäkterna från konsultuppdrag har minskat med 39 procent. Intäkter av royalties har minskat med 40 procent. Under 2020 fick Isof dock royaltyintäkter för artiklar i *Nationalencyklopedin* som skulle ha erhållits tidigare, vilket förklarar förändringen mot föregående år.

Den största andelen av Isofs intäkter från avgifter utgjordes 2021 av försäljning av publikationer, där Lexin stod för den enskilt största intäktsposten. Lexin är tvåspråkiga ordböcker för personer som inte har svenska som modersmål. Försäljningsintäkterna för Lexin har ökat med 25 procent jämfört med 2020, medan intäkterna av försäljning av publikationer som helhet ligger på samma nivå som 2020.

För år 2021 finns inga avgiftsintäkter med full kostnadstäckning.

TABELL 8. LOKALKOSTNADER (tkr)

	Hyra	El och upp- värmning	Reparationer och underhåll	Övriga drifts- kostnader	Totalt
Akademiska hus Uppsala AB	4 038	68		263	4 369
Vasakronan AB, Göteborg	955	18		62	1 035
Riksarkivet, Göteborg	1 155				1 155
Hiby AB/Novi Real Estate, Stockholm	1 601	141		115	1 857
Riksarkivet i Lund	24				24
Övriga kostnader (Riksarkivet i Uppsala)					0
Summa	7 773	227	0	440	8 440

Källa: Ekonomisystemet Unit4 ERP

TABELL 9. AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET (tkr)

	Ack. ingående värde 2019	Ack. ingående värde 2020	Intäkter 2021	Kostnader 2021	Utfall 2021	Ack. utgående värde 2021
Avgiftsintäkter inom ramen	0	0	1416	0	0	0

Källa: Ekonomisystemet Unit4 ERP

3.3 Sponsringsintäkter

Isof har inte tagit emot några sponsringsintäkter under 2021.

3.4 Bidragsintäkter

Isof får årligen intäkter genom bidrag för forskning och uppdrag från privata och offentliga forskningsfinansiärer, samt bidrag från Arbetsförmedlingen. Bidragen förstärker myndighetens utrymme för forskning och möjliggör angelägna projekt som annars inte kunnat genomföras. Projekten är många gånger samarbeten med lärosäten eller forskningsinstitut.

Under 2021 minskade Isofs intäkter av bidrag med 644 000 kronor jämfört med 2020.

Bidragen från universitet och högskolor är på en lägre nivå än 2020, medan bidragen från andra myndigheter och organisationer är högre. Isof rekviderade 440 000 kronor från Kammarkollegiet för *Handlingsprogram för bevarande av nationella minoritetsspråk*. Till projektet *Matkultur och levande traditioner* har rekviderats bidragsmedel på 1 483 000 kronor från Jordbruksverket. Projektet *Små språk i Norden* har rekviderat 292 000 kronor från Nordiska ministerrådet och projektet *Svenska med något utländskt* har rekviderat 569 000 kronor från Riksbankens jubileumsfond.

Isof har också fått bidrag från Arbetsförmedlingen i form av anställningsstöd. Rekvisition av medel för arbetsmarknadsinsatser sker i samband med redovisning av utbetalda löner.

Utöver ovanstående har Isof fått externa medel för forskningsprojekt och externa konferenser.

3.5 Åtgärder för nationella minoriteter – redovisning av ärenden, anslag 7:1, inklusive extra medel

Isof har i uppdrag att redovisa hur medlen för anslaget 7:1 fördelats under året. Detta redovisas även i en separat rapport till Länsstyrelsen i Stockholms län och till Sametinget.

TABELL 10. ANTAL BIDRAGSÄRENDEN

	2021	2020	2019
Ordinarie utlysning	51	84	61
Extrautlysning	24	26	24

Källa: Isofs diarium

Vid den ordinarie utlysningen av revitaliseringsbidrag i januari 2021 delades 3 549 600 kronor ut, varav 49 600 kronor var återbetalda medel för icke genomförda projekt. 51 ansökningar inkom. Det är en minskning från 2020 då hela 84 ansökningar mottogs (tabell 10). Minskningen är troligen pandemirelaterad. Eftersom ett stort antal projekt inte kunde genomföras 2020 har flera bidragsmottagare begärt förlängning av projekttiden och många föreningar som årligen brukar återkomma med ansökningar har därför inte ansökt om medel för nya projekt 2021.

Vid den ordinarie utlysningen beviljades medel till 38 projekt. Bland de beviljade projekten fanns trots pandemin aktiviteter som språkfamiljeläger och språkkurser. Några av dem har kunnat genomföras med försiktighetsåtgärder, andra lades om till digitala aktiviteter. Cirka 20 procent av projekten har under året ansökt om förlängning av projekttiden, och Isof bedömer att flera av de projekt som har slutdatum 31 december 2021 kommer att begära förlängning i början av 2022, eftersom merparten av projekten var tänkta att genomföras fysiskt. Hur bidragsmedlen sammantaget fördelades mellan de nationella minoritetsspråken visas i tabell 11.

I juli tilldelades Isof ytterligare 1,8 miljoner kronor för att stödja arbetet med språkrevitalisering. Generaldirektören beslutade att dessa skulle utlysas och riktas till framställning av pedagogiskt material. Av återbetalda medel tillfördes 182 700 kronor bidragsmedlen. Totalt delades 1 982 700 kronor ut vid den extra utlysningen. Till denna inkom 24 ansökningar, varav 16 projekt beviljades medel. Hur bidragsmedlen sammantaget fördelades mellan de nationella minoritetsspråken visas i tabell 12.

Kostnaderna för behandling och beredning av samtliga bidragsärenden redovisas i tabell 13.

TABELL 11. FÖRDELNING AV BIDRAG 2021, ORDINARIE UTLYSNING AV ANSLAG 7:1 ÅTGÄRDER FÖR NATIONELLA MINORITETER

Språk	Antal projekt som beviljats medel	Återbetalda bidrag från tidigare år (tkr)	Utbetalda bidrag (tkr)	Utbetalt netto-belopp (tkr)
Finska	12	-17	668	651
Jiddisch	6		549	549
Meänkieli	3		510	510
Romska	5		600	600
Samiska	7	-32	717	685
Flerspråkiga	5		505	505
Summa	38	-49	3 549	3 500

Källa: Isofs diarium

TABELL 12. FÖRDELNING AV BIDRAG 2021, EXTRA UTLYSNING AV ANSLAG 7:1 ÅTGÄRDER FÖR NATIONELLA MINORITETER

Språk	Antal projekt som beviljats medel	Återbetalda bidrag från tidigare år (tkr)	Utbetalda bidrag (tkr)	Utbetalt netto-belopp (tkr)
Finska	3	-33	298	265
Jiddisch	2	-50	380	330
Meänkieli	2		160	160
Romska	4	-100	580	480
Samiska	5		565	565
Flerspråkiga	0		0	0
Summa	16	-183	1 983	1 800

Källa: Isofs diarium

TABELL 13. KOSTNAD* FÖR BEHANDLING AV BIDRAGSÄRENDEN 2021

Kategori	Kvantitet	Kostnad	Antal ärenden	Kostnad per ärende
Personal, Isof	430 arbetstimmar	187 791 kr		
Referensgrupp	6 personer, arvoden	92 036 kr		
Totalt		279 827 kr	75	3 731 kr

Källa: Isofs diarium

*Kostnaden avser endast arbetet med behandling och beredning inför beslut om bidrag till stöd för revitalisering av de nationella minoritetsspråken.

3.6 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet, anslag 1:4

Forskningen på Isof har under 2021 bedrivits såväl med medel från förvaltningsanslaget som från anslaget till Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (FoU-medel). De senare medlen har bland annat använts till att ta in spetskompetens på områden där sådan saknas på Isof. Så är fallet i två av årets FoU-projekt. Denna spetskompetens höjer kvaliteten på de enskilda projekten och leder till att kunskap om Isofs verksamhet sprids på lärosätena, vilket i förlängningen leder till förnyade och utvidgade vetenskapliga samarbeten.

Samtliga FoU-projekt som Isof beviljat medel till 2021 (tabell 14) rör Sveriges språkliga mångfald eller migration, vilket berör två av Isofs verksamhetsmål. Forskningsprojektens källmaterial spänner från medeltid till samtida och är hämtade från såväl Sverige som andra delar av världen.

Det folkbildande utvecklingsprojektet *I rörelse* åskådliggör migration kopplad till Sverige genom en interaktiv webbkarta. I kartan länkas geografiska punkter till material ur Isofs samlingar och till fördjupande läsning, ljudinspelningar och bilder om enskilda människors berättelser samt till artiklar om migrationsrelaterade fenomen. Med hjälp av kartan kan Isof kontextualisera och visa material ur samlingarna, samt sprida forskningsresultat som knyter an till detta. Kartan kan fyllas på med mer material och inspirera till nya forskningsprojekt om migration. Läs mer om *I rörelse* i avsnitt 2.2.

Ytterligare två forskningsprojekt genomfördes med FoU-medel 2021. Ett handlar om den tyska migrationen till Sverige på 1400-talet och vad som hände med svenskarnas namn under den perioden. Frågan nyanserar och tillför historiska perspektiv till den samtida debatten om huruvida invandrade personer bör ta sig nya namn. 1400-talsmigrationen resulterade i ett förändrat namnbestånd då inhemska namnformer gick upp i de tyska motsvarande namnformerna. De tyska namnen ändrades också, bland annat i enlighet med svenska ljudregler. Projektet genomfördes i samarbete med forskare på Göteborgs och Uppsala universitet.

TABELL 14. PROJEKT SOM FINANSIERATS MED FoU-MEDEL 2021

Projektnamn	Belopp (kr)
I rörelse	872 000
Förändringen av tyska invandras namn under medeltiden	170 000
En grammatisk beskrivning av meänkieli	250 000
Totalt	1 292 000

Källa: Ekonomisystemet Unit4 ERP

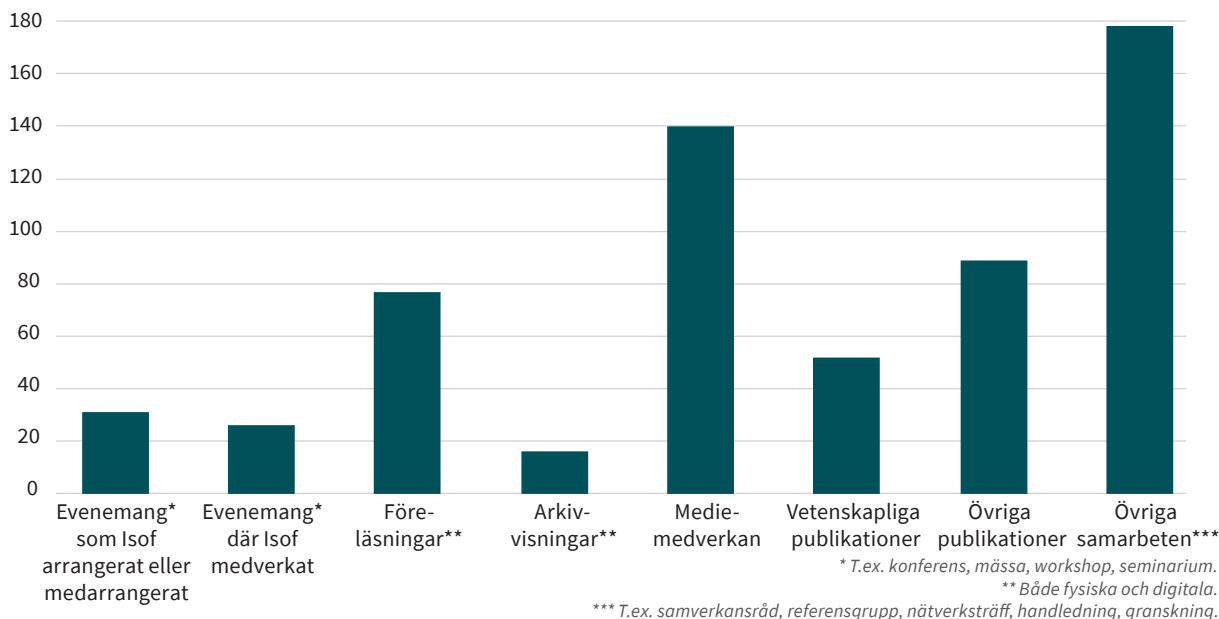
I forskningsprojektet *En grammatisk beskrivning av meänkieli* har en grundläggande beskrivning av det nationella minoritetsspråket meänkieli med form- och ljudlära påbörjats. Eftersom en beskrivande grammatik av meänkieli saknas har undersökningarna av olika varieteter varit omfattande. Också detta projekt var ett samarbete med forskare från Uppsala universitet.

3.7 Kultur i hela landet

I regleringsbrevet för 2021 har Isof fått i uppdrag att redovisa hur myndighetens verksamhet har bidragit till att kulturen ska komma fler till del i hela landet.

Ambitionen är att fler i hela landet ska kunna ta del av den kunskap som Isof samlar in och bygger upp om språk och kultur i Sverige. Under 2021 har Isof förmedlat kunskap till såväl en bred allmänhet som till utvalda målgrupper genom egna och andras evenemang, föreläsningar, samarbeten, publikationer, arkivvisningar och medverkan i olika medier. Fördelningen av dessa utåtriktade insatser presenteras i figur 8. Isof har även förmedlat kunskap via webbplatsen och andra digitala verktyg, engagerat människor genom insamlingar, gett råd och stöd och besvarat frågor.

Isofs arkiv och samlingar innehåller material om bland annat dialekter, folkminnen, ortnamn och personnamn. Detta omfattande material har samlats in och dokumenterats i över 100 år. Kulturarvet i arkiven tillhör alla och Isofs mål är att arkivsamlingarna ska vara så tillgängliga som möjligt för så många som möjligt. Under en stor del av 2021

Figur 8. Översikt över antal utåtriktade insatser med en direkt extern mottagare, per aktivitetskategori.

har arkiven tillfälligt hållits stängda för besök, på grund av risk för smittspridning samt rekommendationer om arbete hemifrån för Isofs personal. Under denna period har Isof istället berättat om arkivsamlingarna vid digitala visningar (137 deltagare) samt förmedlat arkivmaterial till ännu fler via digitala beställningar och arkivtjänster. Under hösten 2021 kunde Isof återigen hålla visningar i arkiven (228 besökare). Besökarna var bland annat gymnasieklasser.

Genom den nya webbplatsen, sociala medier och digitala arkiv- och språktjänster har Isof under året gjort det möjligt för fler i Sverige att ta del av stöd, kunskap och arkivsamlingar, liksom att själva bidra till kulturarvet på olika sätt. Det omfattande arbetet som gjorts med den nya webbplatsen har resulterat i mycket nytt kunskapspridande innehåll, där många nya webbsidor finns under den mest välbesökta fliken *Lär dig mer*. Isof har i innehållsarbetet satsat på att skapa hållbart webbinnehåll, det vill säga kunskapsbaserat och unikt material med lång livstid till nytta för målgrupperna, till exempel vägledningar, utbildningsmaterial, digitala arkiv- och språktjänster, bloggar, frågebanks och kunskapsbanker med grundmaterial från myndighetens

TABELL 15. KUNSKAPSBANKER, TOPP 10

Kunskapsbank	Sidvisningar*
Svenska dialekter	85 552
Nyord	58 866
Nationella minoritetsspråk	50 032
Svenska språket	46 885
Flerspråkighet	23 723
Väsen i folktron	21 970
Personnamn i Sverige	14 562
Ortnamn i Sverige	13 966
De nordiska språken	8 863
Språkpolitik och språklagar	7 056
Totalt	331 475

Källa: Sitevision webbanalys

*De tio mest besökta kunskapsbankerna 2021. Antal sidvisningar avser perioden 7 juni 2021–31 december 2021.

expertområden. På isof.se finns nu 18 nya kunskapsbanker (tabell 15). Isofs olika bloggar är ett annat uppskattat inslag som genererat totalt 54 414 sidvisningar sedan nylanseringen i juni 2021. Under året har 27 nya blogginlägg publicerats (tabell 16).

TABELL 16. BLOGGSTATISTIK 2021

Blogg	Nya inlägg	Sidvisningar*
Dialektbloggen	6	21 135
Folkminnesbloggen	6	15 727
Namnbloggen	6	8 999
Språkpolitikbloggen	4	2 638
Språkrådsbloggen	5	5 915
Totalt	27	54 414

Källa: Sitevision webbanalys

*Avser samtliga inlägg på bloggarna, även äldre inlägg.

Läs mer om Isofs webbplats och digitala verktyg i avsnitt 2.5.

Isofs experter har medverkat i publika föredrag och evenemang i olika delar av landet, till exempel på Medeltidsdagarna i Arboga, Berättarfestivalen i Ljungby och programverksamheten på Dalarnas museum. Isof har även anordnat egna publika föredrag och evenemang, till exempel Språkrådsdagen i maj och Arkivens dag i november, samt flera språkvårdsseminarier. På grund av pandemin har många av dessa anordnats digitalt eller som hybridlösningar. Isofs medarbetare har även hållit föreläsningar för forskare och studenter i vetenskapliga sammanhang.

Genom materialinsamlingar i form av frågelistor på Isofs webbplats har myndigheten gett enskilda människor runt om i Sverige möjlighet att bidra till kulturarvet genom att dela med sig av sina berättelser och erfarenheter till arkiven. Under året har nio frågelistor lagts ut på webben, varav sex är avslutade och insamling pågår i tre. De avslutade frågelistorna har genererat totalt 1 514 svar och handlade om föreningslivet i Sverige, hälsande före, efter och under Covid-19, semlor, tur och otur, samt matställen i Göteborg.

Isofs verksamhet har intresserat lokala, regionala och nationella medier. Myndighetens experter har under 2021 löpande delat med sig av kunskap och nått ut brett i hela landet, framför allt via radio, men även via poddar, tv och webb-tv samt i tidningar och tidskrifter, vilket syns i Isofs mediebevakningstjänster. Isofs medverkan och synlighet i medier

TABELL 17. ANTAL REGISTRERADE FRÅGOR

	2021	2020	2019
Via e-post, diariet	5 861	4 776	6 436
Via telefon*	1 653	846	1 219
Totalt	7 514	5 622	7 655

Källa: Isofs diarium samt avdelningarnas logglistor

* I tidigare årsredovisningars motsvarande tabell har arkivbesök räknas in i antalet telefonfrågor. I denna tabell avser även de historiska siffrorna endast telefonfrågor.

leder till att fler människor i Sverige kan ta del av myndighetens kunskap, råd, stöd och tjänster.

Isofs medarbetare har även medverkat som sakkunniga och experter i olika myndighetssamarbeten, nätverk, kommittéer och samråd. Myndighetens samverkan med aktörer i civilsamhället och i offentlig sektor bidrar i förlängningen till att fler får tillgång till kunskap och stöd i frågor som rör språk och kultur i Sverige.

Isofs rådgivningsverksamhet är betydelsefull för yrkespersoner i deras dagliga arbete och för enskilda personer som vill veta mer om sitt och andras kulturarv, namn och språk. Under året har Isofs experter löpande gett råd, rekommendationer och besvarat frågor från allmänhet, yrkespersoner, föreningar och aktörer i civilsamhället. Rådgivningen har skett via e-post, telefon, sociala medier och Isofs webbplats. I tabell 17 finns en sammanställning av antal frågor som Isof besvarat under året.

3.8 Agenda 2030 och Isofs miljöarbete

Ekologisk hållbarhet

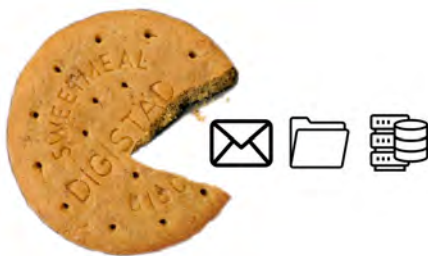
Isof har i sin verksamhet bidragit till Sveriges genomförande av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030 – dels genom det interna miljöarbetet, dels genom externa insatser. Under 2021 har det interna miljöarbetet på Isof tagit stora kliv framåt i och med att den miljögrupp som bildades hösten 2020 nu hunnit arbeta sitt första kalenderår.

Isofs har satt upp tre miljömål för perioden

2020–2022: Minska elförbrukningen, minska koldioxidutsläppen och öka miljömedvetenheten på myndigheten. Miljögruppen har främst arbetat med den tredje punkten, med avsikten att ökad miljömedvetenhet i sin tur kan generera minskningar av elförbrukning och koldioxidutsläpp. Miljögruppen arbetar tematiskt och valde för 2021 temat var *Grönare e-kommunikation*. Området är viktigt eftersom Isof, liksom andra myndigheter, strävar efter att bli mer digitala enligt regeringens program *Digitalt först* samtidigt som energianvändningen för digitala lösningar och internet¹ står för koldioxidutsläpp motsvarande hela den globala flygindustrin. Hur negativ miljöpåverkan från vår digitala vardag kan minskas har även visat sig vara ett område där många saknar kunskap. Isofs samtliga servrar (inklusive ”moln”) finns i Sverige, vilket innebär att den energi som förbrukas till stor del kommer från förnybara energilag.

Under året anordnades två kompetenshöjande digitala föreläsningar för myndighetens medarbetare. Den första för att ge en gemensam grundförståelse av klimatfrågan och hållbarhet, den andra mer fördjupande inom hållbar digitalisering. Den årliga interna miljöenkäten visade att föreläsningarna, särskilt den andra, var mycket uppskattade och har fått många medarbetare att ändra sina digitala vanor i vardagen, både på arbetet och privat.

Isof har under året fortsatt med digitala städdagar, en per halvår, där ett syfte är att minska energiförbrukningen genom att minska onödig belastning på Isofs servrar.

Figur 9. Två gånger per år har Isof gemensam digital städdag under parollen Digistäd.

Isofs miljömål att minska antalet resor till förmån för digitala möten har uppfyllts i mycket hög utsträckning, men pandemin gör att resultatet är svårt att jämföra med tidigare år. Miljögruppen har fortsatt dialogen med Isofs upphandlade resebyrå inför införandet av ett självbokningssystem. Där ska tydligt framgå att tåg alltid ska väljas i första hand. Enligt Isofs policy för resor och möten ska tåg alltid väljas framför flyg. Undantag kan göras för längre sträckor, men endast om det finns särskilda skäl.

Under året har Isofs terminologer startat en arbetsgrupp för terminologi inom hållbar utveckling, för att samordna och tydliggöra termer och begrepp inom ämnesområdet. Syftet är att underlätta offentliga samtal samt kommunikation och kunskaps-spridning mellan exempelvis forskare, journalister, politiker och allmänhet för att på så sätt öka kunskapen om och förståelsen för klimatfrågorna. I arbetsgruppen finns terminologer och språkvårdare i svenska, samt representanter från olika vetenskapliga discipliner, myndigheter, medier och intresseorganisationer. Gruppen utvecklar och uppdaterar fortlöpande hållbarhetstermlistan som publiceras på Isofs webbplats och i Rikstermbanken.

Under 2021 instiftade Isof den interna utmärkelserna *Årets miljöinsats*. Syftet är dels att uppmärksamma medarbetarinitiativ som ger bättre miljö, främjar hållbarhet eller minskar Isofs klimatpåverkan, dels att öka miljömedvetenheten och samtalen om miljöfrågor och att uppmuntra till fortsatt engagemang, i smått och stort. Av fem nominerade vann *Vegetarisk julfest*.

En strävan i Isofs interna miljöarbete har varit att myndighetens miljöpolicy ska vara känd av alla medarbetare. I den årliga miljöenkäten framkom att 75 procent känner till innehållet i Isofs miljöpolicy (2020: 64 %) och 70 procent känner till Isofs miljömål (mättes ej 2020). Svarefrekvensen var fortsatt hög (84 %) men aningen lägre än föregående år (87 %). Resultaten tyder på att det stärkta miljöarbetet på Isof har fått genomslag och svarefrekvensen visar på ett brett engagemang i miljöfrågan.

1. I siffran ingår allt från att driva serverhallar till att ladda smarta telefoner. Miljöpåverkan från hårdvara är inte inräknad.
Källa: IVL Svenska miljöinstitutet.

Förutom att mäta hur väl Isofs styrdokument och fortbildningssatsningar nått ut till medarbetarna är enkäten också ett sätt att fånga upp tankar och idéer och öka miljömedvetenheten hos medarbetarna.

Inför flytten av Göteborgskontoret har miljögruppen lämnat önskemål och synpunkter i olika miljöfrågor. Allt kunde dock inte tillgodoses.

Isof deltar även i ett Agenda 2030-nätverk för myndigheter i Uppsala. Under 2021 har aktiviteten i nätverket dock gått på sparkläda.

Social hållbarhet

Isofs utåtriktade verksamhet berör flera av de globala målen i Agenda 2030 om social hållbarhet, främst de som rör demokrati och god utbildning: *Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen* och *Mål 4 God utbildning för alla*. Isofs arbete med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet är en väg till att skapa förståelse och på så sätt bygga fred. Unescoarbetet har även ökat medvetenheten om lokal och/eller historisk kunskap och erfarenhet. Att bevara, forska om och sprida kunskap om historiska metoder för till exempel resurshushållning kan leda till ett mer hållbart nyttjande av våra naturresurser i dag. Genom arbetet med immateriella kulturarv har Isof bidragit till att samtida kulturell mångfald och uttryck från det förflutna blir tillgängliga nu och i framtiden.

Språk är grunden för all utbildning och kommunikation. Genom Isofs klarspraksarbete, arbetet med de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk samt med Lexin och tolkordlistor, har myndigheten bidragit till att fler får tillgång till information och utbildning på ett språk som de förstår. Detta arbete bidrar såväl till Mål 4 (i synnerhet punkt 4.a) som till Mål 16 (särskilt punkterna 16.3, 16.6 och 16.7).

Under året har Isof, liksom många andra myndigheter, fått ett särskilt uppdrag att uppmärksamma demokratin och dess värden, i och med att demokratin i Sverige firar 100 år. Den 22 december undertecknade Isofs generaldirektör *Deklaration för en stark demokrati*. Läs mer om Isofs insatser inom demokratiuppdraget i avsnitt 3.15.

3.9 Införande av process för nomineringar till Unescos internationella listor

Isof fick 2019 regeringens uppdrag att beskriva hur processen för att hantera internationella nomineringar till Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet kan utformas på nationell nivå. Isofs förslag har legat till grund för myndighetens arbete med att införa processen under 2021.

Inledningsvis skapade Isof en webbsida om nomineringsförfarandet där förslag kunde skickas in via ett webbformulär under en särskild period. Möjligheten att föreslå internationella nomineringar kommunicerades till expertnoderna, nätverken och till de organisationer som tidigare har lämnat förslag till den nationella förteckningen *Levande traditioner*, liksom till press och allmänhet.

Enligt Isofs processförslag tillfrågades samarbetsparterna inom noderna om att föreslå medlemmar till en expertkommitté, vilket samtliga noder gjorde. En ordförande från Isof samt fyra externa ledamöter, en från varje expertnodsområde, utsågs av generaldirektören i mars 2021. Expertgruppen är diversifierad i fråga om vetenskaplig inriktning och bakgrund, geografisk hemvist och kön. Ledamöterna är utsedda på fyra år och förväntas bidra med sin kompetens och erfarenhet för att granska och bedöma förslag om internationella nomineringar till Unescos listor och register. Den nybildade expertkommittén har under året sammanträtt för att behandla inkomna förslag. Uppdraget var att sälla fram två förslag som Isof skulle kunna lämna vidare till regeringen.

Under förslagsperioden inkom tolv förslag till nomineringar, varav elva uppfyllde grundförutsättningen om att finnas med i den nationella förteckningen. I bedömningen tog expertkommittén hänsyn till de prioriterade kriterier som Isof beskrivit i processförslaget. Fokus har varit på utövandet snarare än en traditions effekter, till exempel påverkan på turistnäring. Bedömningarna har även legat nära konventionens hållning och syn på immateriella kulturarv som dynamiska och föränderliga.

Åtta förslag gick inte vidare, medan tre ombads

att återkomma med omarbetade ansökningar baserat på synpunkter och önskemål från expertkommittén. Dessa tre nomineringar granskades på nytt av expertkommittén, varav två förordades.

Utifrån expertkommitténs rekommendationer beslutade Isofs generaldirektör i oktober 2021 att till regeringen föreslå *Nyckelharpan* för en internationell nominering till *Registret över goda metodiska exempel* i mars 2022. Generaldirektören beslutade även att föreslå att *Fäbodkulturen* ges möjlighet att utveckla sin ansökan till *Den representativa listan över mänsklighetens immateriella kulturarv*, till mars 2023. I december lämnade Kulturdepartementet besked om att gå vidare med båda förslagen, förutsatt att nomineringsunderlagen bearbetas av berörda aktörer så att de motsvarar de krav som ställs av Unesco.

3.10 Sverige i Unescos kommitté för det immateriella kulturarvet

Perioden 2020–2024 är Sverige medlem i den mellanstatliga kommittén för Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet. Isof har regeringens uppdrag att som expertmyndighet delta i kommittéarbetet och företräda Sverige – i samarbete med Svenska Unescorådet och Sveriges permanenta delegation vid OECD och Unesco – samt i nära dialog med Kulturdepartementet. Vid behov ska Isof inhämta stöd från de fem expertnoder: Riksantikvarieämbetet, Statens musikverk, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Stiftelsen Nordiska museet, Sametinget, samt andra berörda aktörer. Isof ska redovisa resultat från kommittémötet i en rapport som tas fram i dialog med Kulturdepartementet, Svenska Unescorådet, Sveriges permanenta delegation vid OECD och Unesco.

Vid det femtonde kommittémötet i slutet av 2020 valdes Sverige även in i Byrån för den mellanstatliga kommittén under 2021. För att ha beredskap för konventionens internationella frågor har Isof bildat en arbetsgrupp tillsammans med Kulturdepartementet, Svenska Unescorådet och Sveriges permanenta delegation vid OECD och Unesco.

Gruppen har sammanträtt vid åtta tillfällen under året samt varje dag under det sextonde kommittémötet. Dessa möten har förberett Sveriges deltagande och hållning i såväl byrån som i kommittén, och även översynen av konventionens listningsmekanismer och andra internationella frågor.

Under året har Isof informerat de nationella expertnoder om kommittéarbetet, samt inför det sextonde kommittémötet inhämtat synpunkter på aktuella nomineringsunderlag inom nodernas områden. Inför kommittémötet har Isof även samträtt med handläggande myndigheter i Baltikum och Norden.

Det sextonde kommittémötet hölls digitalt i december 2021, med sekretariat och ordförande på plats i Unescos högkvarter i Paris. Sverige representerades av Isof, Sveriges permanenta delegation vid Unesco i Paris, deltagare från Kulturdepartementet och Svenska Unescorådet. Sverige gjorde generella inlägg på flera punkter samt deltog aktivt i diskussionerna. Isof ansvarade huvudsakligen för de inlägg som direkt berörde de immateriella kulturarven. Vid mötet antogs bland annat en samnordisk nominering av nordiska klinkbåtstraditioner till Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv.

3.11 Rapport till Unesco om vidtagna åtgärder

Isof hade under 2021 i uppdrag att ta fram underlag till Sveriges andra periodiska rapport till Unesco om de åtgärder som vidtagits på nationell nivå för tillämpningen av Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet.

Varje stat som har ratificerat konventionen ska senast sex år efter ratificeringen, och sedan vart sjätte år, rapportera vidtagna åtgärder. Den periodiska rapporteringen är en av konventionens viktigaste mekanismer för internationellt samarbete och informationsutbyte om dess tillämpning.

År 2020 implementerade Unesco ett nytt rapporteringssystem som bygger på att länder inom samma valkrets redovisar gemensamt och ska kunna utveckla samarbeten. För att möta utmaningarna med

det nya webbaserade rapporteringssystemet deltog medarbetare från Isof i Unescos omfattande utbildning, som bland annat innehöll samverkan och kunskapsutbyten med deltagare från andra länder.

Det nya frågeunderlaget omfattar en rad områden och en grundförutsättning är att rapporteringen ska göras i samverkan med alla aktörer som konventionen omfattar, framför allt utövare. Som ett första steg valde Isof därför att förenkla och översätta Unescos frågor till svenska samt identifiera vem eller vilka Isof skulle samarbeta med i olika frågor.

Isof har hållit både gemensamma och separata informations- och arbetsmöten med de fem expertnoderna, som ansvarar för olika delar av det immateriella kulturarvet i Sverige. Expertnoderna har i sin tur samverkat med sina nätverk, där de aktörer som konventionen omfattar finns representerade, och har lämnat underlag i en rad frågor.

För att ytterligare inkludera och belysa mångfalden av organisationer och förutsättningar har Isof utgått från de förslag till den nationella förteckningen och internationella nomineringar som Isof fått via privatpersoner och organisationer. Isof har även haft direktkontakt med olika berörda aktörer över hela landet samt fört en löpande dialog med Kulturdepartementet och Svenska Unescorådet.

Ett färdigställt underlag utifrån Unescos rapporteringssystem redovisades till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) den 15 november 2021. Flertalet indikatorer i rapporten har uppnått resultatet ”satisfied”, vilket är högsta möjliga mätresultat.

3.12 Romsk inkludering

Isofs arbete med romsk inkludering grundar sig i regeringens skrivelse 2011/12:56 *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032*. Skrivelsen lyfter bland annat fram Isofs språkvårdande insatser för att utveckla det romska språket i Sverige samt uppdraget att öka romers kunskaper om revitalisering.

Vid Isofs ordinarie utlysning av revitaliseringsbidrag 2021 ansökte 6 romska föreningar om projektbidrag, varav 5 projekt beviljades medel. Den tilldelade summan uppgick till 17 procent av den totala bidragssumman. Under höstens extra utlys-

ning av projektbidrag inkom 9 romska ansökningar varav 4 beviljades medel. Om projekten genomförs som planerat kommer 4 nya läromedel att produceras, där alla har barn som målgrupp. Många av de romska projekten vänder sig till barn och unga eller familjer, med syfte att stärka barns och ungas kunskaper i och om, det romska språket, den romska kulturen och dess traditioner. Genom till exempel matlagning, poesi, filmproduktion eller läxläsning ska deltagarnas ordförråd utvecklas. Sammantaget har projekten ökat förutsättningarna för att det romska språket synliggörs, bevaras och utvecklas. Detta bidrar till att öka kunskapen om romsk kultur både inom och utanför den romska gruppen. Ökad kunskap är ett sätt att minska fördomar mot romer i majoritetssamhället.

Isofs språkvårdare i romska har ordnat regelbundna digitala träffar med modersmåls lärare i romska för erfarenhetsutbyten.

Sedan 2019 har Isof regelbundna samråd med talare av romska och under 2021 genomfördes samråden för andra gången tillsammans med Statens kulturråd, Kungliga biblioteket och Svenska Filminstitutet. Bland de frågor som ventilerades fanns den fördjupning av handlingsprogrammet för bevarande av de nationella minoritetsspråken som Isof lämnade in till regeringen i september 2021, information om den extrautlysning som gjordes under hösten samt Isofs arbete med språkvård i romska.

Arbetet med romska skrivregler har fortsatt under året. Bland annat görs jämförelser mellan de olika romska dialekter som talas i Sverige för att komma överens om ett enhetligt skriftspråk, trots olikheterna i dialekterna. I förlängningen handlar det om att få till stånd en statushöjning av språket och stärka språkbärarnas möjligheter att uttrycka sig i skrift. Som stöd i arbetet med de romska skrivreglerna finns en arbetsgrupp och en expertgrupp med representanter från olika romska dialekter. Isof har dessutom en referensgrupp med romska talare som har till uppgift att diskutera myndighetens arbete inom det romska språket och sprida kunskapen vidare.

3.13 Uppdraget kring ett fördjupat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken

I maj 2021 fick Isof i uppdrag att vidareutveckla det handlingsprogram för bevarandet av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska som myndigheten lämnade till regeringen i september 2020. Uppdraget redovisades i september 2021.

Isof har lämnat förslag på åtgärder som kan bidra till revitaliseringen av språken med utgångspunkt i regeringens skrivelse 2017/18:282 *Nystart för en stärkt minoritetspolitik*. Det övergripande målet är att de nationella minoritetsspråken ska vara levande språk i samhället. Isof fick också i uppdrag att redogöra för de olika språkens förutsättningar, vad som krävs för att bryta den pågående språkbytesprocessen och istället öka antalet talare, samt redogöra för erfarenheter från andra länder och närliggande processer som är relevanta för lämnade förslag.

Ett annat, mer konkret syfte med uppdraget var att ge regeringen underlag till ett strategiskt och långsiktigt handlingsprogram som bidrar till att revitalisera minoritetsspråken.

Precis som i det ursprungliga handlingsprogrammet har arbetet genomförts i dialog med en rad myndigheter, främst Skolverket, Kulturrådet, Finlandsinstitutet, Folkbildningsrådet och Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet. Ett omfattande samråd med de nationella minoriteterna har också genomförts, både via Isofs referensgrupper och genom ett öppet samråd.

Det fördjupade handlingsprogrammet innehöll ett urval av sex förslag för vardera språk från det ursprungliga handlingsprogrammet samt några ytterligare förslag som Isof menar är grundläggande för att språkrevitalisering ska vara möjlig på sikt. En del förslag kan utföras på kort sikt medan andra är mer omfattande och kräver längre tid att förverkliga.

3.14 Flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning

År 2021 fick Isof i uppdrag att inleda en utveckling av en gemensam flerspråkig basterminologi som grund för tolkning och översättning. Uppdraget bygger på ett av tolkutredningens (2018) förslag. Det genomförs i form av ett pilotprojekt kallat *Flersamterm* och leds av Isof i samarbete med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Polismyndigheten, Skatteverket och Socialstyrelsen. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast 31 maj 2022.

Syftet med *Flersamterm* är att utveckla en myndighetssamverkansmodell för ett flerspråkigt terminologiskt stöd till översättare och tolkar. Målet är att förbättra kommunikationen mellan myndigheter och enskilda som saknar tillräckliga kunskaper i svenska.

En arbetsgrupp har satts samman med deltagare som alla arbetar med terminologi, översättning eller på annat sätt med språktjänster på sina respektive myndigheter. Arbetsgruppen har gjort en första insamling av termer och utifrån dessa börjat utveckla en arbetsprocess för att sammanställa en termbank på svenska, engelska, arabiska, finska och romska. Parallellt har Isof börjat samla in kompletterande kunskap från andra myndigheter, yrkesverksamma tolkar, översättare samt andra organisationer som är relevanta för hur det terminologiska stödet bäst ska utformas. Isof har även skickat ut en enkät till landets myndigheter, regioner och kommuner om termarbete, översättning och tolkning för att få ytterligare kunskap som har betydelse för uppdraget.

Eftersom pilotprojektet omfattar såväl svenskt fackspråk och terminologi som terminologiskt arbete inom minoritetsspråk ser Isof *Flersamterm* som ett viktigt bidrag till Isofs verksamhet inom språkvård, inom såväl svenska som flerspråkighet. Hur den flerspråkiga termsamlingen ska göras tillgänglig för tolkar och översättare i yrkesutövandet är dessutom en språkteknologisk fråga, vilket ger ytterligare en koppling till Isofs språkvårdsuppdrag. Även Rikstermbanken spelar en viktig roll, både som resurs och som ett sätt att få de termer som sammanställs i

projektet att komma många användare till del.

Behovet av gemensamma, samordnade och utökade insatser inom flerspråkighetsterminologi är gemensamt för alla projektdeltagare. *Flersamterm* kan även ge stöd till myndigheter att uppfylla sin serviceskyldighet enligt förvaltningslagen.

3.15 Demokratin 100 år

I regleringsbrevet för 2021 fick Isof i uppdrag att inom befintliga anslag genomföra aktiviteter och insatser för att uppmärksamma det demokratiska styrelseskicket och dess värden. Uppdraget ska redovisas till regeringen den 7 april 2022.

Isof valde att särskilt uppmärksamma rätten till språk och kultur, som är grundstenar i såväl demokratin som i myndighetens arbete. Isof har samverkat med kommittén Demokratin 100 år, som samordnar det nationella uppdragets demokratifrämjande aktiviteter och insatser. Isof har även undertecknat kommitténs *Deklaration för en stark demokrati*. Genom deklARATIONEN har Isof tagit ställning för alla människors lika värde, de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsstatens principer samt tagit avstånd från diskriminering, extremism, främlingsfientlighet, korruption och rasism.

I demokratideklARATIONEN har Isof även definierat myndighetens åtaganden, det vill säga konkreta aktiviteter med syfte att bidra till en stark demokrati. Under 2021 har Isof genomfört följande utåtriktade aktiviteter för att uppmärksamma det demokratiska styrelseskicket och dess värden:

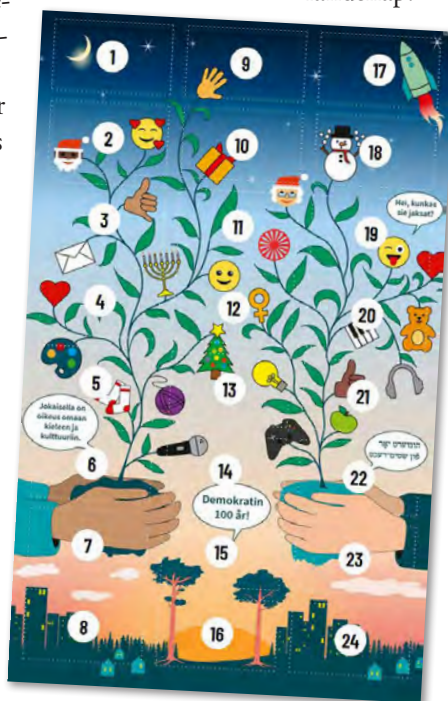
- Ökat medvetenheten hos allmänhet och myndighetspersonal om språkets roll i demokratin och om hur språket används för att påverka och påverkas. Det har gjorts bland annat i blogginlägg och podd-avsnitt.

- Dokumenterat och synliggjort vardagliga erfarenheter, minnen och berättelser från olika delar av föreningslivet i Sverige från 1900-talet fram till i dag för att belysa vad föreningarna betytt för Sveriges demokratiska utveckling. Resultatet har publicerats i ett blogginlägg.
- Webbutställning om rösträttskvinnan Märta Tamm-Götlind samt föredrag om densamma på Arkivens dag 2021, med tema Röster i arkiven.
- Ett helt nummer av tidskriften *Klarspråk* har tillägnats demokratin.
- Den digitala kunskapsbanken och karttjänsten *I rörelse* har lanserats på Isofs webbplats. Kunskapsbanken innehåller arkivberättelser om flyttar till, från och inom Sverige där den enskilda människans berättelse står i centrum och illustrerar och förmedlar olika aspekter kopplat till migration.
- Deltagande i Mänskliga rättighetsdagarna med ett seminarium om Stadens språkliga landskap.

- Isofs evenemang Språkpolitikens dag hade temat Demokratin 100 år, och handlade bland annat om teckenspråkigas delaktighet i samhället.

- Digital demokratikalender på Isofs webbplats med syfte att höja kunskapen om allas rätt till språk och kultur och få fler att bli medvetna om språkets och kulturens roll i demokratin.

- Demokratiuppdraget och aktiviteterna inom uppdraget har kommunicerats på Isofs webbplats i form av nyheter och webbsidor, samt delats i sociala medier som Facebook och LinkedIn.

Figur 10. Varje dag i december öppnades en ny lucka i Isofs demokratikalender.

3.16 Uppdraget att fortsatt ta emot nyanlända arbets-sökande för praktik

Den pandemi som pågått under 2021 har begränsat Isofs möjligheter att ta emot nyanlända arbets-sökande för praktik. För att minska smittspridningen har nästan alla medarbetare arbetat på distans istället för på kontoret. Det har inneburit att förutsättningar för bra handledning har saknats. Isof har därför inte haft någon praktikant under perioden. Uppdraget redovisades till Statskontoret 31 mars 2021.

3.17 Uppdraget att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbets-förmåga för praktik

På grund av pandemin har Isof under 2021 inte tagit emot nya praktikanter med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Däremot har det sysselsättningsprogram (fyra personer) som startades 2019 i samarbete med Arbetsförmedlingen fortsatt även detta år. Arbetsuppgifterna har varit digitalisering av foto, skriftligt och ljudande material samt taggning, transkribering och webbpublicering.

Verksamheten har varit betydelsefull på många sätt. För Isof har praktikanterna varit till stor hjälp vid digitisering av beställningar från arkiven. För praktikanterna har praktiken varit ett viktigt steg vidare i arbetslivet. En förhoppning är att Isof ska kunna fortsätta samarbeta med Arbetsförmedlingen kring ett praktikant- eller sysselsättningsprogram 2022. Uppdraget redovisades till Statskontoret den 31 mars 2021.

3.18 Andel distansarbetande

Myndigheter under regeringen med fler än tio anställda fick i december 2020 i uppdrag att månadsvis redovisa till Arbetsgivarverket hur stor andel av de anställda som har arbetat hemifrån. Isof har

TABELL 18. ANDEL ANSTÄLLDA SOM ARBETAT HEMIFRÅN, I PROCENT

Jan	Feb	Mars	April	Maj	Jun
93	93,1	92	93,5	93,3	93,3

Källa: Manuell beräkning av avdelningschefernas rapporter

skickat rapporter under perioden januari–juni 2021.

Den period då en majoritet av Isofs anställda jobbat hemifrån har fokus legat på digitala arbetssätt och förmedlingslösningar. Valfungerande samarbeten med dem som varit på kontoret och haft tillgång till arkiv och samlingar har gjort det möjligt för myndighetens experter att besvara frågor från forskare och allmänhet. Läs mer i avsnitt 3.19.

3.19 Förhållanden av väsentlig betydelse

Coronapandemin

Den covidkrisgrupp som Isof tillsatte redan i mars 2020 har hela tiden följt utvecklingen av pandemin och gällande regler och rekommendationer och anpassat verksamheten därefter. Tack vare den interna kommunikationsstruktur som myndigheten snabbt upprättade i början av pandemin har anpassningarna fungerat väl och personalen har varit välinformerade om vad som gäller. Isof har bland annat infört månadsvisa digitala stormöten för samtliga medarbetare. Dessa möten har varit uppskattade och bidragit till en känsla av tillhörighet. Tidigt etablerade digitala mötesverktyg och inarbetade rutiner har underlättat digitalt samarbete och arbete från hemmet.

Sedan Folkhälsomyndigheten i mars 2020 rekommenderade arbete hemifrån har majoriteten av Isofs medarbetare arbetat på distans, så även större delen av 2021. Undantag har gjorts för de medarbetare som haft arbetsuppgifter som måste utföras på kontoren samt medarbetare som av arbetsmiljöskäl behövt vara på arbetsplatsen. Isof har genomfört risk- och konsekvensanalyser för att identifiera, åtgärda och förebygga eventuella risker i arbetsmiljön – hemma såväl som på kontoren. Identifierade risker

med arbete hemifrån har framför allt handlat om ensamarbete och uteblivna sociala kontakter, samt om hur arbetet har påverkats när medarbetare inte kunnat vara på kontoret.

När restriktionerna tillfälligt lättade hösten 2021 anpassade Isof verksamheten efter detta och påbörjade en successiv återgång till kontoren. Isofs återgångsplan innebar att i en rimlig takt trappa upp närvaron på kontoren, liksom fysiska möten. Från den 1 oktober 2021 har avdelningarna kunnat bemanna kontoren med ungefär 50 procents närvaro och under november fanns möjlighet att utöka närvaron med ytterligare några procent. När de nationella restriktionerna återigen skärptes i december 2021 återgick Isof till arbete hemifrån, med undantag för medarbetare som måste vara i Isofs lokaler för att upprätthålla myndighetens verksamhet eller för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Trots att Isof bedömer att anpassningarna av verksamheten under pandemiåret 2021 har fungerat väl, har det likväl inneburit extraordinära förhållanden som haft en inverkan på den normala verksamheten och personalens välmående. Fysiska arkivbesök har begränsats under större delen av 2021 och evenemang och samarbeten har i hög grad genomförts digitalt, vilket i viss grad har påverkat möjligheten till nätverkande, kreativa möten och samhörighet. För att kunna tillmötesgå förändrade externa behov och samtidigt anpassa verksamheten efter personalstyrka och närvaro på kontoren har vissa omprioriteringar krävts. Även sjukfrånvaro, karantän och vård av barn på grund av covid-19 har stundtals påverkat verksamheten negativt.

Nya lokaler i Göteborg

Under maj och juni 2021 flyttade Avdelningen för arkiv och forskning i Göteborg från Vallgatan till nya lokaler på Arkivgatan i Göteborg. Lokalbytet var nödvändig eftersom de gamla lokalerna inte längre uppfyllde kraven på en god arkivmiljö, de var slitna och i behov av renovering och det saknades bra mötes- och föreläsningrum. Isof började leta nya lokaler redan 2019, eftersom hyreskontraktet skulle löpa ut 2021. Hyresvärden avsåg också att då

väsentligt höja hyran, vilket skulle bli alltför kostsamt för Isof.

I enlighet med myndighetsförordningen 6§ (2007:515), som anger att myndigheter ska samarbeta med andra myndigheter för att ta tillvara fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet, samarbetar Isof sedan tidigare med Riksarkivet inom arkivsektorn i Västsverige. Efter dialog med Riksarkivet utkristalliserades ett lokalsamarbete med förutsättningar att bli gynnsamt för båda parter, såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt. Genom 2021 års avtal om lokalsamarbete mellan Isof och Riksarkivet uppfyller båda myndigheterna det förvaltningspolitiska målet om en innovativ och samverkande statsförvaltning med väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet.

Isof delar nu hus med Riksarkivet i Göteborg, som funnits på Arkivgatan sedan tidigare. I det gemensamma arkivhuset har Isof och Riksarkivet separata kontor och arkivmagasin, men gemensamma lokaler för besökare, arkivanvändare och samarbetsparter. Tanken med att dela lokaler och samarbeta kring besökshantering är att effektivisera statens lokalförsörjning och ge medborgarna bättre service. Isofs medarbetare i Göteborg har genom lokalbytet fått en bättre arbetsmiljö som underlättar för såväl möten, föreläsningar och utåtriktad verksamhet som eget arbete i tyst omgivning. Det nära samarbetet med Riksarkivet möjliggör en bredd och en närhet där de båda arkivmyndigheternas verksamhetsinriktning på ett tydligt sätt kan komplettera varandra. De nya lokalerna ligger även nära flera andra centrala kulturinstitutioner i Göteborg – bibliotek, museer och universitet.

Själva flytten har under 2021 medfört att extra resurser har avsatts för att gallra och rensa i lokalerna på Vallgatan samt för att utrusta de nya lokalerna med ändamålsenlig inredning, flytt av it-drift och annat praktiskt. Många medarbetare har varit involverade i arbetet. Flytten har inneburit ökade omkostnader för Isof 2021, men på längre sikt kommer lokalbytet att medföra en lägre årskostnad för verksamheten i Göteborg.

Del 2

Finansiell redovisning

Resultaträkning

VERKSAMHETENS INTÄKTER (tkr)	Not	2021	2020
Intäkter av anslag	1	74 716	70 724
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 416	2 172
Intäkter av bidrag	3	7 488	8 152
Finansiella intäkter	4		1
Summa		83 620	81 049

VERKSAMHETENS KOSTNADER (tkr)			
Kostnader för personal	5	-65 546	-62 979
Kostnader för lokaler		-8 440	-8 184
Övriga driftkostnader	6	-8 916	-9 179
Finansiella kostnader	7	-17	-6
Avskrivningar och nedskrivningar		-700	-701
Summa		-83 620	-81 049
Verksamhetsutfall		0	0

TRANSFERERINGAR (tkr)			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		5 310	5 459
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	8	0	933
Lämnade bidrag	9	-5 310	-6 392
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

TILLGÅNGAR (tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	581	922
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	0	1
Summa		581	923
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	82	124
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	1 286	1 077
Summa		1 368	1 201
Varulager m.m.			
Varulager	14	133	193
Summa		133	193
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		117	229
Fordringar hos andra myndigheter	15	854	1 648
Övriga kortfristiga fordringar	16	64	68
Summa		1 035	1 945
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	17	2 540	2 404
Upplupna bidragsintäkter	18	184	1 204
Övriga upplupna intäkter		0	0
Summa		2 724	3 608
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	19	-104	-1 139
Summa		-104	-1 139
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		15 154	15 180
Summa		15 154	15 180
SUMMA TILLGÅNGAR		20 891	21 911

KAPITAL OCH SKULDER (tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
Myndighetskapital	20		
Statskapital utan avkastningskrav		45	70
Återlämnat statskapital		-45	-25
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	45
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner	21	0	0
Övriga avsättningar – verksamhetsöversyn	22	750	644
Summa		750	644
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	23	1 917	2 048
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	24	2 771	2 904
Leverantörsskulder		2 400	2 845
Övriga kortfristiga skulder	25	1 122	1 081
Summa		8 210	8 878
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	26	4 623	4 461
Oförbrukade bidrag	27	7 308	7 883
Summa		11 931	12 344
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		20 891	21 911

Anslagsredovisning

ANSLAG (TKR)	Not	Ingående över- förings- belopp	Årets till- delning enligt regl. brev	Omdispo- nerade anslags- belopp	In- drag- ning	Totalt dispo- nibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
Uo 1 7:1 Ramanslag. Åtgärder för nationella minoriteter								
ap. 6 Språkvård för nationella mino- ritetsspråk (ram)	28	42	1 000	1 200	-42	2 200	-2 077	123
ap. 16 Revitaliser- ing av nationella minoritetsspråk (ram)	29	62	3 900	1 800	-62	5 700	-5 700	0
Uo 17 1:4 Ramanslag. Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet								
ap. 11 Institutet för språk och folkminnen	30	453	1 292		-453	1 292	-1 279	13
Uo 17 3:3 Ramanslag. Institutet för språk och folkminnen								
ap. 1 Institutet för språk och folkminnen	31	2 631	71 120		-568	73 183	-70 972	2 211
Summa		3 188	77 312	3 000	-1 125	82 375	-80 028	2 347

Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 500	2 500	4 500	4 500	4 500
Utnyttjad	1 917	2 047	1 803	2 177	2 530
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 617	4 617	4 617	4 617	4 617
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	1	5	13	12
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter – avgiftsintäkter som disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Avgiftsintäkter	1 416	2 172	1 832	2 865	2 649
Anslagskredit anslag Uo 17 3:3 ap. 1					
Beviljad	2 133	2 062	2 027	2 011	1 978
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagskredit anslag Uo 17 1:4 ap. 11					
Beviljad	38	38	38	38	38
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag – ramanslag					
Anslagssparande					
Anslag Uo 1 7:1 ap. 6	0	0	0	0	0
Anslag Uo 1 7:1 ap. 16	0	0	0	0	0
Anslag Uo 17 1:4 ap. 11	0	0	0	0	0
Anslag Uo 17 3:3 ap. 1	2 211	2 631	1 932	2 132	538
varav intecknat	0	0	0	0	0
Bemyndiganden Ej tillämplig					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	82	80	74	76	78
Medelantalet anställda (st) *	92	87	85	86	93
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 011	1 004	1 064	1 002	959
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* I beräkningen av medelantalet anställda 2021 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

Tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Som en följd av avrundning kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Isofs bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar Isof brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 20 tkr.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2020 (98 tkr), har år 2021 minskat med 2 tkr.

Ändrade redovisningsprinciper

Isof har inga under året ändrade redovisningsprinciper.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp, 23,8 tkr 2021, och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 23,8 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod.

Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Datorer och kringutrustning
5 år	Egenutvecklade dataprogram Maskiner och tekniska anläggningar Licenser och rättigheter Övriga kontorsmaskiner
10 år	Inredningsinventarier Förbättringsutgifter på annans fastighet

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Varulager

Publikationer av vetenskaplig karaktär som har en upplaga på mindre än 1 000 exemplar har exkluderats i varulagret, eftersom de inte bedöms ha något större ekonomiskt värde.

Isofs boklager av Lexinlexikon hanteras av Exacta Distributionscenter fd. Distributionscenter i Hallstavik AB. Boklagret har värderats efter lägsta värdets princip. Skrifter publicerade före 2017 har åsatts värdet noll kronor. Beräkningen av boklagrets värde har gjorts per sista december på grundval av kommissionärens inventering och myndighetens egen inventering.

- Skrifter publicerade 2017 har åsatts värdet 13 %
- Skrifter publicerade 2018 har åsatts värdet 25 %
- Skrifter publicerade 2019 har åsatts värdet 50 %
- Skrifter publicerade 2020 har åsatts värdet 75 %
- Skrifter publicerade 2021 har åsatts värdet 100 %

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/ styrelseuppdrag	Lön (tkr)
Martin Sundin, generaldirektör	1 129

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andelen längre sjukfrånvaro (av en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer) av den totala sjukfrånvaron.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

SJUKFRÅNVARO	2021	2020
Totalt	3,7%	3,0 %
Andel 60 dagar eller mer	51,6%	35,5 %
Kvinnor	4,4%	3,4 %
Män	2,2%	2,1 %
Anställda -29 år	2,0%	0,0 %
Anställda 30-49 år	4,9%	3,4 %
Anställda 50- år	2,9%	2,7 %

Noter

RESULTATRÄKNING (tkr)		2021	2020
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	74 716	70 724
	Summa	74 716	70 724
	<i>Intäkter av anslag 3:3 ap. 1 (70 960 tkr), intäkter av anslag 1:4, ap. 11 (1 279 tkr), intäkter av anslag 7:1 ap. 6 (2 077 tkr) och intäkter anslag 7:1 ap 16 (400 tkr)</i>		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	0	0
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter 15 § AvgF	1	19
	Intäkter av uppdragsverksamhet enligt bemyndigande 12 § instruktionen	0	0
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt bemyndigande 11 § instruktionen	1 198	1 961
	Intäkter av tjänsteexport	217	192
	Summa	1 416	2 172
	<i>Isof disponerar samtliga intäkter av avgifter.</i>		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Arbetsförmedlingen	1 215	1 193
	Kammarkollegiet	440	0
	Universitet och högskolor	2 928	3 390
	Övriga myndigheter	-98	1 695
	Enskilda personer, organisationer och företag	2 581	1 723
	Bidrag från övr. länder och internationella org.	422	151
	Summa	7 488	8 152
Not 4	Finansiella intäkter		
	Negativ ränta avistakonto	0	1
	Övriga ränteintäkter	0	0
	Summa	0	1
	<i>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.</i>		
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	41 095	39 684
	Arvode till ej anställd personal	1 682	1 212
	Avsättningar pensionsersättningar	0	0
	Arbetsgivaravg, pension och övriga kostnader för personal	22 769	22 083
	Summa	65 546	62 979

RESULTATRÄKNING (tkr)		2021	2020
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	99	67
	Offentligrättsliga avgifter, skatter, kundförluster	19	23
	Resor, representation, information	115	337
	Köp av varor	296	543
	Köp av tjänster	8 327	8 256
	Förändring av varulager	60	-47
	Summa	8 916	9 179
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	1
	Övriga finansiella kostnader	17	5
	Summa	17	6
	<i>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.</i>		
Not 8	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
	Riksbankens Jubileumsfond avseende projektet Tilltal	0	933
	Summa	0	933
Not 9	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till statliga myndigheter avseende projektet Tilltal	0	933
	Övriga organisationer, terminologiskt arbete	0	0
	Övriga organisationer och ideella föreningar (revitaliseringsbidrag)	5 300	5 449
	Övriga organisationer och ideella föreningar	10	10
	Summa	5 310	6 392

BALANSRÄKNING (tkr)		2021-12-31	2020-12-31
Not 10	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	5 605	5 140
	Årets anskaffningar	0	466
	Summa anskaffningsvärde	5 605	5 606
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 684	-4 398
	Årets avskrivningar	-340	-286
	Summa ackumulerade avskrivningar	-5 024	-4 684
	Utgående bokfört värde	581	922
Not 11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	968	968
	Årets anskaffning	0	0
	Summa anskaffningsvärde	968	968
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-966	-882
	Årets avskrivningar	-1	-84
	Summa ackumulerade avskrivningar	-967	-966
	Utgående bokfört värde	0	1
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	2 008	2 008
	Årets anskaffningar	0	0
	Summa anskaffningsvärde	2 008	2 008
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 884	-1 832
	Årets avskrivningar	-42	-52
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 926	-1 884
	Utgående bokfört värde	82	124
Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	7 164	6 710
	Årets anskaffningar	570	479
	Återlämnad konst till Statens konstråd	-45	-25
	Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	0	0
	Summa anskaffningsvärde	7 689	7 164
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 087	-5 809
	Årets avskrivningar	-316	-278
	Årets utrangeringar, avskrivningar	0	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-6 403	-6 087
	Utgående bokfört värde	1 286	1 077
	varav finansiell leasing	0	0

BALANSRÄKNING (tkr)		2021-12-31	2020-12-31
Not 14	Varulager publikationer		
	Ingående balans	193	146
	Årets förändring	-60	47
	Summa	133	193
Not 15	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	838	1 509
	Kundfordringar hos andra myndigheter	16	139
	Summa	854	1 648
Not 16	Övriga kortfristiga fordringar		
	Fordringar hos anställda	0	4
	Diverse övriga fordringar	64	64
	Fordringar inkasso – ej redovisade/återbetalade bidrag	151	151
	Osäkra fordringar – ej redovisade/återbetalade bidrag	-151	-151
	Summa	64	68
	<i>Fordringar – ej redovisade/återbetalade bidrag avser transfereringsverksamhet.</i>		
Not 17	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	1 927	1 890
	Övriga förutbetalda kostnader	613	514
	Summa	2 540	2 404
Not 18	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter Jordbruksverket	0	1 036
	Upplupna bidragsintäkter övriga inomstatliga	85	168
	Upplupna bidragsintäkter utomstatliga	99	0
	Summa	184	1 204
Not 19	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	1 847	1 825
	Redovisat mot anslag	7 776	7 296
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-7 146	-7 274
	Avstämning mot SCR-flöde	0	0
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	2 477	1 847
	<i>Justeringar mellan betalningsflödena kommer att ske i februari 2022.</i>		
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-3 084	-1 931
	Återbetalning av anslagsmedel (indragning)	568	0
	Redovisat mot anslag	72 251	68 899
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-72 412	-70 052
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 677	-3 084

BALANSRÄKNING (tkr)		2021-12-31	2020-12-31
Not 19	Avräkning med statsverket, forts.		
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	98	110
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-2	-12
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	96	98
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	0	0
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-8 216	-7 296
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	8 216	7 296
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	0	0
	Summa: Avräkning med statsverket	-104	-1 139

BALANSRÄKNING (tkr)						
Not 20	Myndighetskapital					
	Specifikation förändring av myndighetskapitalet					
	Statskapital* utan avkastningskrav	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa	
	Utgående balans 2020	45	0	0	0	45
	Ändrad redovisningsprincip	0	0	0	0	0
	Rättelser	0	0	0	0	0
	Ingående balans 2021	45	0	0	0	45
	Föregående års kapitalförändring	0	0	0	0	0
	Återlämnat statskapital	-45	0	0	0	-45
	Summa årets förändring	0	0	0	0	0
	Utgående balans 2021	0	0	0	0	0

* Statskapitalet avser konst från Statens konstråd.

BALANSRÄKNING (tkr)		2021-12-31	2020-12-31
Not 21	Avsättningar för pensioner		
	Ingående avsättning	0	0
	Årets pensionskostnad	0	0
	Årets pensionsutbetalningar	0	0
	Utgående avsättning	0	0
Not 22	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	644	522
	Årets förändring	106	122
	Utgående balans	750	644
	Uppsaid personal, särskild pensionsersättning		
	Ingående balans	0	0
	Årets förändring	0	0
	Utgående balans	0	0
	Summa utgående balans	750	644
Not 23	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	2 048	1 803
	Under året nyupptagna lån	569	945
	Årets amorteringar	-700	-700
	Utgående balans	1 917	2 048
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	4 500	2 500
Not 24	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	36	84
	Övriga skulder till andra myndigheter	0	77
	Arbetsgivaravgifter	1 243	1 192
	Leverantörsskulder andra myndigheter	1 492	1 551
	Summa	2 771	2 904
Not 25	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	1 114	1 077
	Övriga kortfristiga skulder	8	4
	Summa	1 122	1 081

BALANSRÄKNING (tkr) 2021-12-31 2020-12-31

Not	26	Upplupna kostnader		
		Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	4 473	4 055
		Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	0	256
		Övriga upplupna kostnader	150	150
		Summa	4 623	4 461
Not	27	Oförbrukade bidrag		
		Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	5 174	3 976
		Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	2 134	3 907
		Summa	7 308	7 883
		varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:		
		inom tre månader	750	750
		mer än tre månader till ett år	3 000	3 000
		mer än ett år till tre år	1 424	226
		mer än tre år	0	0
		Summa	5 174	3 976

ANSLAGSREDOVISNING

Not 28 Uo 1 7:1 ap. 6 – Språkvård för nationella minoritetsspråk (ram)

Anslagsposten avser finansiering av insatser för att bedriva språkvårdande verksamhet för de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, romska och jiddisch.

Av det totalt beviljade anslagsbeloppet på 2 200 tkr, har 2 077 tkr förbrukats.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 29 Uo 1 7:1 ap. 16 – Revitalisering av nationella minoritetsspråk (ram)

Anslagsposten avser finansiering av bidrag för revitaliseringsinsatser enligt förordningen (2010:21) om statsbidrag för insatser till stöd för de nationella minoritetsspråken.

Av anslagspostens belopp på 5 700 tkr får högst 400 tkr finansiera Isofs kostnader för samordning av dessa insatser.

För att finansiera genomförandet av särskilda revitaliseringsinsatser, riktade till enskilda, för de nationella minoritetsspråken har Isof under året betalat ut bidrag om 5 532 tkr, och fått fyra återbetalningar på sammanlagt 232 tkr. Netto utbetalt är 5 300 tkr.

Kostnaden för samordning av insatserna uppgick 2021 till 400 tkr.

Isof har följande betalningsförelägganden:

- Föreningen Hjälp Romer från år 2013 på 51 tkr.
- Ungdomsrörelsen Bnei Akiva från år 2014 på 100 tkr.

Anslagsbelastning avseende fordringar sker först när kundförlust konstaterats.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 30 Uo 17 1:4 ap. 11 – Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Enligt regleringsbrevet disponerar Isof en anslagskredit på 38 tkr.

Från och med år 2017 får anslagsbehållningen inte disponeras.

Anslaget är räntebärande.

Not 31 Uo 17 3:3 ap. 1 – Institutet för språk och folkminnen (ram)

Anslagsposten får användas för Isofs förvaltningsutgifter. Av anslagspostens medel fördelas 1 000 tkr efter beslut av regeringen.

Isof får disponera 2 063 tkr av det ingående överföringsbeloppet då detta motsvarar 3 procent av föregående års tilldelning på 68 760 tkr enligt regleringsbrevet.

Anslagssparandet för 2021 är 2 211 tkr.

Det utgående överföringsbeloppet 2021 är över gränsen för tillåtet anslagssparande.

Anslaget är räntebärande.

Underskrift

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Uppsala den 18 februari 2022

Martin Sundin
Generaldirektör
Institutet för språk och folkminnen

Språk

kultur

isof.se!

